'Wij geloven allen met het hart en belijden met de mond...'

Behandeling van de Ned. Geloofsbelijdenis in vragen en antwoorden door C.G. Bos.

3e herziene uitgaaf 1984

Bij de derde druk.

Het stemt tot dankbaarheid dat de belangstelling voor de Ned. Geloofsbelijdenis een derde druk van dit hulpmiddel bij de bestudering ervan nodig maakt.
Enkele aanvullingen en verduidelijkingen konden worden aangebracht.
Tegelijk is nu uitgangspunt genomen in de tekst, zoals die in hedendaags Nederlands door de synode van Arnhem 1981 is vastgesteld. Zo is het een totaal herziene druk geworden.
Mij staat vooral voor ogen, gebruik voor en door oudere catechisanten en voor jeugdverenigingswerk.

C.G. Bos

Ermelo, 1984

Behandeling van de Ned. Geloofsbelijdenis in vragen en antwoorden door C.G. Bos

3e herziene uitgaaf 1984
Offsetdrukkerij Bredewold
Stationsweg 49
8091 AB Wezep
Tel. 05207-3390

ISBN 90-71097-01-3

Guido de Brès
1522-1567

Geboren in 1522 te Bergen in Henegouwen (zie kaartje).
Opgeleid voor glasschilder.
Na het lezen van de Bijbel koos hij de zijde van de Hervorming.
In 1548 week hij uit naar Engeland, waar hij zich voorbereidde om predikant te worden.
Omstreeks 1552 trad hij op als prediker in Rijssel (Zuid-Vlaanderen).
In 1566 moest hij weer vluchten voor vervolging. Hij ging eerst naar Duitsland. Vandaar ging hij naar Zwitserland, waar hij te Genève verder studeerde bij Calvijn en Beza.
In 1559 keerde hij terug naar Henegouwen. Daar koos hij Doornik als centrum van zijn predikarbeid. Doornik werd een brandpunt van het Calvinisme! Daar heeft hij de Ned. Geloofsbelijdenis opgesteld.
In de nacht van 1 op 2 november 1561 werd die Ned. Geloofsbelijdenis over de muur van het kasteel geworpen. De bedoeling was de koning Philips II een verweerschrift aan te bieden, waaruit duidelijk blijken kon dat de mensen van de Reformatie geen nieuwe leer brachten en ook geen revolutie wilden. Zo heeft Guido de Brès de Reformatie verdedigd tegen valse beschuldigingen en aanklachten.
Weer moest hij vluchten, nu naar Frankrijk.
Daar publiceerde hij verschillende geschriften, o.m. tegen de Wederdopers. Door briefwisseling onderhield hij levendig contact met zijn geloofsgenoten in zijn Vaderland.
In 1566 ging hij als predikant naar Antwerpen en vervolgens naar Valenciennes. Daar werd hij gevangen genomen en op 31 mei 1567 terecht gesteld.
Zo stierf hij voor het geloof dat hij had beleden.

INLEIDING

1. *Wanneer is de Ned. Geloofsbelijdenis opgesteld en door wie?*

   De Ned. Geloofsbelijdenis is opgesteld in 1561 door Guido de Bres als verweerschrift tegenover Filips II, om te laten zien dat de gereformeerden geen revolutionairen waren en geen nieuwe leer voorstonden.

2. *Welke belijdenisgeschriften hebben wij nog meer?*

   Drie algemene, die vrijwel alle christelijke kerken gemeenschappelijk hebben, nl. de Apostolische Geloofsbelijdenis, de Geloofsbelijdenis van Nicea en de Geloofsbelijdenis van Athanasius. Daarbij dan de drie bijzondere van de kerk der Reformatie in Nederland: de Ned.Geloofsbelijdenis, de Heidelbergse Catechismus en de Dordtse Leerregels, van de synode van Dordrecht 1618/19.

3. *Wat zijn belijdenisgeschriften?*

   Belijdenisgeschriften zijn geschriften, waarin de kerk vastgelegd heeft, wat zij in de Bijbel gevonden heeft als waarheid van God, waarbij de kerk heeft te leven.

4. *Wat mogen ze alleen bevatten?*

   Ze mogen alleen bevatten, wat duidelijk in de Bijbel is geopenbaard. Ons geloof dat wij belijden mag alleen rusten op Gods Woord.

5. *Welk gezag hebben de belijdenisgeschriften?*

   Ze hebben geen eigen gezag náást de Bijbel, maar ze ontlenen hun gezag juist aan de Bijbel, omdat in de belijdenis Gods-Woord nagesproken wordt.
   'Belijden' betekent letterlijk: 'hetzelfde zeggen'.

6. *Maar belijdenisgeschriften zijn toch maar mensenwerk?*

   Jawel, en daarom kunnen zij ook wel herzien worden. Maar dan moet duidelijk aangetoond worden waarin zij afwijken van Gods Woord.

7. *Mag ieder zelf de belijdenisgeschriften veranderen?*

   Nee, want het zijn kerkelijke geschriften; daarin hebben wij als kerken uitdrukking gegeven aan ons gemeenschappelijk geloof. Alleen de meeste kerkelijke vergadering (generale synode) is bevoegd daarin beslissingen te nemen.

8. *Maar als iemand dan bezwaren krijgt tegen de inhoud van de belijdenis?*

   Dan zal hij die in de kerkelijke weg aan de orde moeten stellen. Ambtsdragers moeten uitdrukkelijk beloven dat zij daar niets tegen zullen leren, noch openlijk, noch bedekt.

9. *Op welke wijze heeft dat rondom 1967 moeilijkheden gegeven?*

   Ds. B.Telder en anderen gingen openlijk tegen de belijdenis in zonder de kerkelijke weg te gaan. Zo zijn de Nederlands Geref.Kerken ontstaan.

10. *Tegenwoordig wordt veel gesproken van het belijden van de kerk in plaats van de belijdenis van de kerk. Maakt dat nog verschil?*

    Zeker, dan valt de nadruk alleen op het feit dát de kerk belijdt, maar niet op wát de kerk belijdt. Dan blijft dus de inhoud van de belijdenis zwevend, onbepaald en dat mag niet, want Gods geopenbaarde waarheid is vast, Joh. 17:7.

11. *Waarom zijn belijdenisgeschriften noodzakelijk?*

    Allereerst moeten dwalingen worden aangewezen en afgewezen, want 'elke ketter heeft zijn letter'. Veel dwaalleraars doen juist een beroep op de Bijbel, 2 Petr. 3 : 16. In haar belijdenisgeschriften vervult de kerk haar roeping om pijler en fundament van de waarheid te zijn, vgl. 1 Tim.3 : 15.

12. *Is dat het enige?*

    Nee, we moeten onszelf ook duidelijk rekenschap geven van ons geloof, om daar ook getuigenis van af te kunnen leggen in de wereld, 1 Petr. 3 : 15b; vgl.Ef. 3 : 18, 19.

13. *Maar de belijdenisgeschriften zijn toch al erg oud. Kunnen ze nog wel dienstig zijn in deze tijd?*

    Gods waarheid verandert toch ook niet. Als die waarheid recht beleden is, blijft die belijdenis van kracht, de eeuwen door. En juist ook mee door de belijdenisgeschriften hebben wij een kostelijke erfenis ontvangen van de vorige geslachten, die wij ook weer door moeten geven aan hen die na ons komen, vgl. Ps 78:3,4.

ARTIKEL 1

1. *Waarover gaat het eertse artikel van de Ned. Geloofsbelijdenis?*

   Daarin belijden wij ons geloof "dat er één God is, een geheel enig en eenvoudig geestelijk wezen".

2. *Is het bestaan van God niet te bewijzen?*

   Nee, dat heeft men wel vaak geprobeerd, maar de Schrift zegt dat 'wie tot God komt moet GELOVEN dat Hij bestaat en een beloner is voor wie Hem ernstig zoeken', Hebr. 11:6.

3. *Zouden we niet sterker staan als we het bestaan van God konden bewijzen?*

   Nee, want geloven is heel iets ànders dan een verstandelijke overtuiging hebben. Wie niet met het hàrt gelooft, is met de sterkste bewijzen ook niet tot het geloof te brengen. Vgl. de reaktie op de opwekking van Lazarus, Joh. 11 : 47 - 53; ook Luk. 16 : 31.

4. *Maar weten wij dan wel zéker, dat God bestaat en welk een God Hij voor ons is?*

   Jawel, veel zekerder dan door menselijke 'bewijzen'. Wij hebben Gods eigen openbaring en daarin rust ons geloof, Hebr.11:1; Ps.56:11,12; Heid.Cat.vr.21

5. *Waarom worden in artikel 1 geloven met het hart en belijden met de mond naast elkaar genoemd?*

   Omdat die beide samen moeten gaan. Het geloven gaat voorop, maar moet gevolgd worden door het openlijk belijden, vgl.Mat.10:32,33; Luk.9:26; Rom.10:10 ('Nicodemieten' vgl.Joh.3:1).

6. *Waarom wordt vooropgesteld dat wij 'allen' geloven met het hart en belijden met de mond?*

   De kerk belijdt hier als geloofsgemeenschap. In de kerk moeten allen met deze geloofstaal instemmen.

7. *Waarom wordt God als enig God beleden?*

   Omdat Hij alleen God is, Deut.6:4; Jes.43:10,11.

8. *Waarom wordt God 'eenvoudig' genoemd?*

   Omdat in God niet een veelvoudigheid van eigenschappen (deugden) is, die opgeteld en tegenover elkaar gesteld kunnen worden. God is liefde, maar Zijn liefde is tegelijk zijn wijsheid en rechtvaardigheid enz. "Ik ben die Ik ben!", Exod.3:14.

9. *Waarom belijden we God als een 'geestelijk' wezen?*

Om daarmee aan te geven dat Hij op geen enkele wijze af te beelden is en aangeroepen moet worden in geest en waarheid, Joh.4:24: "God is geest en wie Hem aanbidden, moeten Hem aanbidden in geest en in waarheid", vgl.2 Kor.3:17.

10. *Waarom worden hier verschillende eigenschappen van God genoemd?*

Dit is geen opsomming van al Gods heerlijke deugden, maar een aanbiddende lofprijzing van God. "Hij is eeuwig, niet te doorgronden, onzienlijk, onveranderlijk, oneindig, (alom tegenwoordig), almachtig. Hij is volkomen wijs, rechtvaardig en goed, en een zeer overvloedige bron van al het goede," van alle zegeningen.

11. *Is het zo nodig op deze wijze ons geloof in God te belijden?*

Jazeker, want veel mensen ontkennen zelfs het bestaan van God. Nog meer rekenen niet met God in hun leven. Anderen ontkennen dat we iets met zekerheid over het bestaan van God kunnen zeggen. Wij moeten er voor uitkomen dat de Here God is en wélk een God Hij is, hoe groot, hoe heerlijk.

12. *Wat houdt de moderne 'God is dood'-theologie in?*

Allereerst dat God, zoals de christenheid altijd in Hem heeft geloofd als de Schepper, die het hele leven nog regeert, 'dood' is, niet bestaat. God bestaat niet als een persoonlijk God buiten en boven de mens, maar we ontmoeten God slechts in onze naaste.

13. *Waartoe leidt deze gedachte?*

Dat de hele godsdienst opgaat in het beoefenen van 'medemenselijkheid', naastenliefde, hulp aan onderontwikkelde gebieden etc. Vanuit deze gedachtengang gaat de Kerk zich bezig houden met de oplossing van allerlei politieke en sociale vraagstukken, in plaats van met de prediking van het evangelie van de genade en verzoening.

14. *Joden en Mohammedanen geloven ook dat er maar één God is. Geloven zij in dezelfde God als wij?*

Nee, zij geloven niet in God, zoals Hij werkelijk is: de God en Vader van onze Here Jezus Christus. Ook hun godsdienst is een valse godsdienst.

ARTIKEL II

1. *Waarover gaat artikel 2?*

   Over de wijze waarop God zich heeft geopenbaard en hoe wij Hem kenneen, door welke middelen.

2. *Kunnen wij God kennen?*

   Ja zeker, "Dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen, de enige waarachtige God, en Jezus Christus, Die Gij gezonden hebt", Joh.17:3,vgl.1Kor.2:9,10.

3. *Zijn er mensen, die ontkennen dat we God kunnen kennen?*

   Jawel, vooral Barth heeft gesteld dat God zozeer de gans-Andere zou zijn, dat wij geen rechte kennis van Hem kunnen hebben.

4. *Kunnen wij God volkomen kennen?*

   Nee, nog minder dan een vingerhoed al het zeewater kan bevatten.

5. *In hoeverre kunnen we God dan kennen?*

   In zover als Hij Zich aan ons heeft geopenbaard, "namelijk inzoverre dit voor ons in dit leven nodig is tot zijn eer en tot behoud van de zijnen".

6. *Door welke middelen kennen wij God?*

   Door twee middelen: "Ten eerste door de schepping, onderhouding en regering van de gehele wereld". Ten tweede maakt Hij Zichzelf nog duidelijker en volkomener aan ons bekend door zijn heilig en goddelijk Woord".

7. *Zijn er wel mensen, die zeggen dat we God 'zonder middelen' kunnen kennen?*

   Jawel, allerlei 'geestdrijvers', die zeggen dat de H.Geest in het hart van de mens spreekt, buiten het Woord om. Maar Christus zegt van de H.Geest: "Hij neemt het uit het Mijne en zal het u verkondigen", Joh.16:15,vgl.Joh.14:26; 1 Tess.5:20,21.

8. *Is er geen ingeschapen of aangeboren kennis van God? Onder alle volken is er toch een vorm van godsdienst?*

   Van zulk een ingeschapen godskennis spreekt de Bijbel nergens. Elke vorm van godsdienst moet herleid worden tot de oorspronkelijke openbaring van God, is daar een verbastering van, vgl.Rom.1:18-21.

9. *Hoe openbaart God zich in de schepping, onderhouding en regering van alle dingen?*

Daarin openbaart God "zijn eeuwige kracht en goddelijkheid". In de schepping en in de geschiedenis toont God Zijn wijsheid en macht. De hele schepping is als een prachtig boek, dat ons op elke bladzijde spreekt van God.

10. *Is er dan buiten de Bijbel om ook rechte kennis van God te krijgen?*

Nee, ons inzicht en verstand is zo verduisterd, dat wij alleen verlicht door Gods Geest en bij het licht van Gods Woord als lamp dat 'boek' kunnen lezen.

11. *Kunnen we dan buiten de Bijbel om niet zalig worden?*

Nee, want alleen de Bijbel spreekt ons van Gods genade in de Here Jezus, Joh.14:6.

12. *En de heidenen dan? Zij hebben toch dat 'boek van de natuur'?*

Wij moeten de heidenen het evangelie prediken. Door de verdwazing van de zonde kunnen zij de openbaring van God in de schepping niet meer recht verstaan, maar komen zij daardoor tot afgoderij, vgl.Rom.1:18-21;2:14,15.

13. *Hoe moeten wij de niet-christelijke godsdienst dan zien?*

Niet maar als andere godsdiensten, maar als valse godsdiensten.

14. *Hoe spreekt de moderne theologie daarover?*

De moderne theologie stelt, dat in alle godsdiensten de universele waarheid gestalte heeft gekregen. Daarom wil men van 'zending' niet meer weten. In plaats daarvan stelt men 'de dialoog', het gesprek op voet van gelijkheid. We moeten van elkaar willen leren.

15. *Is de Bijbel echt noodzakelijk? Adam en Noach en Abraham hadden toch ook de Bijbel niet?*

Maar zij hadden wel Gods Woordopenbaring en daarin toch het volle evangelie, in de belofte van de komende Verlosser. Buiten dat evangelie is er geen enkel heil, en dat evangelie komt tot óns in de Bijbel.

16. *Is de Bijbel ook van belang voor allerlei wetenschap?*

De Bijbel is geen 'handboek' voor enige wetenschap. Maar geen wetenschap kan zonder de Bijbel, omdat alleen de Bijbel ons laat zien de oorsprong en het einddoel van alle dingen.

ARTIKEL III

1. *Wat belijden wij in artikel 3?*

   Daarin belijden wij dat de Bijbel het Woord van God is.

2. *Hoe is eerst Gods Woordopenbaring tot de mensen gekomen?*

   God heeft "eertijds vele malen en op vele wijzen tot de vaderen gesproken in de profeten", Hebr.1:1, bv.door toespraak Gen.1:28; 2:16; inspraak Num.24:3,4,16; visioenen Gen.15:1-6; Hand.10:10v.; dromen Gen.20:3-7; verschijningen Gen.12:7; urim en tummim Ex.28:30.

3. *Hoe is dit gesproken woord tot óns gekomen?*

   In zijn bijzondere zorg voor ons en ons behoud heeft God zijn knechten, de profeten en apostelen, geboden zijn geopenbaarde Woord op schrift te stellen, vgl.Exod.17:14, Jer.30:2.

4. *Maar dit is toch door zondige, gebrekkige mensen gedaan?*

   Jawel, maar toch is dit Woord van God niet voortgekomen uit de wil van een mens, maar door de Heilige Geest gedreven, hebben mensen van Godswege gesproken, 2 Petr.1:21, vgl. 2 Tim.3:16: "Al de Schrift is van God ingegeven", geïnspireerd. D.w.z. ze zijn zo gedreven en geleid, dat hun woorden Góds woorden waren.

5. *Waren zij dan 'schrijfmachines', die God gebruikte?*

   Nee, eigen persoonlijkheid en ontwikkeling, studie en onderzoek zijn hierbij door de Here niet uitgeschakeld, maar gebruikt, vgl. Luk.1:3.

6. *Wordt de inspiratie van de Bijbel algemeen aanvaard?*

   Nee, velen menen dat de goddelijke boodschap in een feilbaar menselijke voorstelling verpakt ligt, zodat die boodschap daar uitgepeld moet worden. Anderen zien in de Bijbel alleen een bundel (aanvechtbare) geloofsgetuigenissen van mensen.

7. *Wat bedoelt men als gezegd wordt dat de Bijbel alleen 'relatiegezag' heeft.*

   De synode van de syn.Geref.Kerken nam in 1980 een rapport aan over de aard van het Schriftgezag. Daarin wordt gesteld dat de waarheid 'relationeel' is. Iets is alleen waar voor mij, als de waarheid zo bij mij 'overkomt'. Een algemeen geldende waarheid bestaat niet. Daarmee is de Bijbel als absolute norm voor geloof en leven prijsgegeven.

8. *Is het voldoende te belijden dat Gods Woord in de Bijbel tot ons komt?*

   Nee, want dan zou de Bijbel ook allerlei kunnen bevatten, wat niet Gods Woord is. Gods Woord is niet maar in de Bijbel, maar de hele Bijbel is Gods Woord.

9. *Is er dan geen plaats voor Schriftkritiek?*

   Nee, want bij Schriftkritiek stelt het menselijke verstand zich boven de Bijbel, om zelf uit te gaan maken wat in de Bijbel Gods Woord kan zijn. Dit is uiting van hoogmoed.

10. *Hoe moeten we dan denken over tèkstkritiek?*

    Dat is heel iets anders. De Schriftopenbaring is eeuwenlang door handen van zondige mensen gegaan; bij het overschrijven zijn wel vergissingen gemaakt of opzettelijke veranderingen aangebracht. Door vergelijking van oude handschriften tracht de tekstkritiek de meest juiste tekst vast te stellen. Ondertussen is de betrouwbaarheid van de meest overgeleverde tekst bevestigd door de vondst van zeer oude handschriften (Dode-Zeerollen, 1947).

11. *Is alle Woordopenbaring van God voor ons bewaard gebleven?*

    Nee, zoveel als ons nodig is in dit leven, tot Gods eer en het behoud van de zijnen, vgl. slot art.2 en Joh.20:30,31;21:25.

12. *Wat wil het zeggen dat de Wetstafelen met Gods vinger geschreven zijn?*

    Dat de HERE ze gegeven heeft door Zijn alvermogen. Vgl. Exod.31:18 met Exod.8:19 en Luk.11:20. Zie ook Hand.7:53 en Gal.3:19.

ARTIKEL IV

1. *Wat belijden wij in artikel 4 ?*

   Daarin belijden wij welke boeken wij als Bijbelboeken erkennen en aanvaarden. Dit artikel handelt over "de canonieke boeken".

2. *Waarom belijden wij uitdrukkelijk dat de H. Schrift bestaat uit Oud- en Nieuw testament ?*

   Omdat de goddelijkheid van het Oude Testament zovaak is miskend (Marcion,Wederdopers).Maar samen vormen zij de Bijbel.

3. *Wat is het onderscheid tussen het Oude en Nieuwe Testament ?*

Het Oude Testament is Gods openbaring aangaande de komende Christus, terwijl het N.T. getuigt van de gekomen Christus die wederkomen zal. Alle beloften van het N.T. liggen reeds in het O.T. opgesloten en het O.T. gaat in het licht van het N.T. voor ons open.

4. *Waarom heten de Bijbelboeken canonieke boeken ?*

Canon betekent hier: meetriet, richtsnoer: ze zijn een regel voor ons geloof en leven, "waartegen niets valt in te brengen", d.i. die niet tegengesproken mogen worden.

5. *Waarom worden ze allemaal één voor één genoemd ?*

Om te belijden dat deze boeken, geen enkel boek meer of minder, voor ons God Woord zijn.

6. *Zijn er dan geen Bijbelboeken verloren gegaan ?*

Nee, wel zijn er boeken geweest die ook Gods openbaring bevatten en heeft b.v. Paulus meer brieven geschreven. Maar als die geschriften voor de kerk der eeuwen nodig waren geweest zou God ze voor ons bewaard hebben (vgl. Num.21:14;Joz.10:13; 2 Kron.13:22; 1 Kor.5:9 en vgl. 2 Kor.2:3,4 en 2 Kor.7:18,12 met 1 Kor.16:5v.; ook Kol.4:16.

7. *Behoort het tot de belijdenisinhoud dat de Psalmen van David worden genoemd en dat 3 boeken aan Salomo worden toegeschreven.*

Nee, maar zo stonden die boeken toen bekend en worden ze nog wel aangeduid. Het gaat er niet allereerst om wie die boeken geschreven heeft, maar dat het Bijbelboeken zijn.

ARTIKEL V

1. *Waarover gaat artikel 5 ?*

Dit artikel gaat over het gezag van de H.Schrift.

2. *Wat wil het zeggen dat wij al deze boeken, en deze alleen, ontvangen als heilig en canoniek ?*

Dat de kerk deze boeken niet canoniek heeft verklaard, maar als canoniek heeft erkend, zo heeft aanvaard. Deze boeken allemaal. En geen enkel ander boek of brief.

3. *Wat betekent dat wij ons geloof daarnaar richten, daarop gronden en daarmee bevestigen ?*

'Richten' ziet op de **inhoud** van ons geloof: wat wij geloven wordt door de Bijbel bepaald. 'Gronden' ziet op de **vastheid** van ons geloof: ons geloof vindt zijn vastheid in de Bijbel. 'Bevestigen' ziet op de **versterking** van ons geloof. Die versterking moeten we ook weer gedurig in de Bijbel zoeken en vinden we daarin.

4. *Hoe komen wij tot erkenning van het goddelijke gezag van de Bijbel ?*

De kerk begint ons daarin te onderwijzen, leert ons dat gezag te erkennen. Maar de Heilige Geest doet ons dit gezag erkennen door Zijn getuigenis in onze harten.

5. *Is het leergezag van de Kerk niet genoeg ?*

Nee, dan zou de kerk zich bóven de Bijbel stellen, terwijl de Kerk juist zelf aan het gezag van de Bijbel onderworpen is. Volgens Rome staat de Kerk inderdaad boven de Bijbel en maakt de Kerk uit welke geschriften als goddelijk moeten worden aanvaard. Dat wijst de belijdenis hier af met de woorden.
"...niet zozeer omdat de kerk ze aanneemt..."

6. *Wat is dan de getuigenis van de H. Geest in onze harten ?*

Dat is geen getuigenis dat bij de Bijbel bijkomt, maar de H.Geest getuigt in de Schrift zelf en doet dat getuigenis van de Schrift weerklank vinden in ons hart, leert geloven, vgl. Hand.16:14. Vaak lezen we als een Schriftwoord wordt aangehaald: "De Heilige Geest zegt..." vgl. Hand.1:16; Hebr.3:7; 10:15.

7. *Is het dan niet te bewijzen dat de Bijbel Gods Woord is en niet de koran ofzo ?*

Nee; wel kunnen zelfs blinden tasten dat de dingen die er in voorgezegd zijn, gebeuren, maar een ander getuigenis dan het zèlfgetuigenis van de Schrift hebben we niet.

8. *Welk getuigenis geeft de Schrift zelf aangaande het Oude Testament ?*

Christus zelf beroept Zich gedurig op "Mozes en de profeten" Joh.5:39;Luk.16:31;Luk.24:25-27. Vgl. ook 2 Kor.3:14 en de preek van Petrus in Hand.2 en de hele brief aan de Hebreeën.

9. *Welk Schriftgetuigenis hebben we voor het gezag van het Nieuwe Testament ?*

De apostelen dienen hun brieven aan met autoriteit, 1 Kor.1:1; Gal.1:1; Openb.22:18,19. We moeten hierbij ook in rekening brengen de belofte van Christus Joh. 16:12-14. Let ook op 1 Tess.2:13 en hoe Paulus in 1 Tim.5:18 Lukas 10:7 verbindt met Deut.25:4 "Immers, de **Schrift** zegt..."

10. *Hoe is het gegaan met de erkenning van de canon ?*

Dat is een 'groeiproces' geweest. De brieven van de apostelen zijn ook in andere gemeenten gelezen, vgl. 1 Kor.1:2; Kol.4:16; Openb.2:7a, terwijl een bundel brieven van Paulus al spoedig erkend en in ere was, 2 Petr.3:15,16. Reeds in 180 vinden we een lijst van geschriften (canon van Muratori) die vrijwel overeenkomt met de canon, zoals de kerk die definitief heeft erkend in 393 te Hippo Regius en 397 te Carthago.

ARTIKEL VI

1. *Waarover handelt artikel 6 ?*

Over het onderscheid tussen de canonieke en apocriefe boeken.

2. *Wat zijn apocriefe boeken ?*

Apocrief betekent: verborgen. Er wordt mee aangeduid dat die boeken niet te vertrouwen zijn en daarom bij de voorlezing in de gemeente verborgen moesten blijven. Ze kunnen geen regel voor geloof en leven zijn. In de hier genoemde apocriefe boeken staan verscheidene onware en ongerijmde dingen, soms in flagrante strijd met de canonieke boeken.

3. *Hoe hebben ze toch een plaats gekregen in het kerkelijke leven ?*

Ze zijn opgenomen in een Griekse vertaling van het oude Testament (Septuaginta) en zo ook door Hiëronymus in zijn Latijnse vertaling (Vulgata) opgenomen. Bij Rome hebben ze evenzeer gezag als de Bijbelboeken (concilie van Trente 1545).

4. *Maar hoe zijn ze dan in de oude 'Statenbijbel' gekomen ?*

Om de buitenlandse kerken die op de Dordtse synode van 1618/19 vertegenwoordigd waren tegemoet te komen. Maar met de waarschuwing dat er generlei gezag aan toe te kennen is.

5. *Maar er staat toch in de belijdenis: ''De kerk mag deze boeken wel lezen...', Wil dat zeggen dat deze boeken toch wel een plaats krijgen in de eredienst ?*

   Dat wordt in die waarschuwing uitdrukkelijk afgewezen. De bedoeling is, dat het niet geheel ondienstig is, dat zij persoonlijk soms ook gelezen worden. De 'kerk' is hier: het kerkvolk, de leden van de kerk.

6. *Zijn er alleen aprocriefe boeken bij het Oude Testament ?*

   Er waren ook wel allerlei apocriefe boeken uit de vroege N.T. tijd, veel meer zelfs, maar die zijn na 393 nooit meer opgenomen (b.v. 'Evangelie van Thomas'). Dit zijn meest geschriften, die onder de naam van de apostelen dwalingen in de kerk wilden invoeren.

ARTIKEL VII

1. *Wat belijden wij in artikel 7 ?*

   Daarvan belijden wij de volkomenheid van de Heilige Schrift. Dat wil zeggen dat we aan de Bijbel als regel voor ons geloof en leven genoeg hebben.

2. *Wat wil het zeggen dat de Schrift Gods wil volkomen bevat ?*

   Niet dat wij alles van Gods wil afweten. Het gaat hier om Gods heilswil met betrekking tot ons, wat God voor ons heeft gedaan en doet wat Hij van ons vraagt.

3. *Hadden de gelovigen onder het O.T. dan nog geen volkomen openbaring ?*

   Jawel, eigenlijk ligt in de 'moederbelofte' van Gen. 3:15 het volkomen Evangelie reeds opgesloten, zoals een kind een volkomen mens is, hoewel nog niet volwassen.

4. *Wat wil het zeggen dat de Schrift voldoende leert wat we moeten geloven ?*

   Dat volgt uit de volkomenheid van de Schrift en zegt dat we naast de Schrift niets anders nodig hebben om te geloven om behouden te worden. Dit voldoende-zijn sluit ook de duidelijkheid van de Bijbel in (t.o. Rome, Jehovagetuigen e.a.).

5. *Gaat het bij 'behouden worden' alleen om het 'in de hemel komen' ?*

   Zeker niet. We moeten in dit leven al behouden worden van Gods toorn, Rom.5:9-11. Héél ons behoud ligt er in uitgedrukt. Ook dat we nu al mogen leven als kinderen van God, vgl. Hand.4:12.

6. *Wijst de Schrift zelf ook de volkomenheid van de gegeven openbaring aan ?*

Ja, b.v. in Gal.1:8,9 spreekt Paulus een vervloeking over ieder, al was het een engel, die ánders zou leren dan hij de gemeente onderwezen heeft, vgl. 1 Tim.1:3; Spr.30:6

7. *Wie doen dat sterk, ánders leren dan de Bijbel en daaraan toevoegen ?*

De Roomsen, die naast en zelfs wel boven de Bijbel de overlevering zetten en de kerkelijke besluiten, de onfeilbaarheid van de paus. Ook de Wederdopers, die buiten de Bijbel om openbaringen zochten. Vandaag de moderne theologie, die de vaste normen van de Bijbel voor geloof en leven afwijst.

8. *Hoe wordt de Roomse aantasting van de volkomenheid van de Heilige Schrift hier aangewezen en afgewezen ?*

a. Dat zij menselijke geschriften gelijk stellen met de goddelijke Schriften: de apocriefe boeken, geschriften van 'kerkvaders' en van 'heiligen'.
b. De gewoonte, de traditie, wat vroegere geslachten hebben geloofd.
c.Het grote aantal stellen zij ook op één lijn met Gods Woord, dat zoveel mensen met een bepaalde leer instemmen, telt voor hen zwaar mee.
d. De ouderdom, dat iets al zo lang is aanvaard en geloofd, geldt als norm.
e. De ononderbroken voortgang van de tijden en de opvolging van personen, dat de bisschoppen in onafgebroken reeks de apostelen opgevolgd zijn (?) zou een waarborg zijn voor de zuivere overlevering van de leer.
f. De concilies, decreten of besluiten hebben voor hen eenzelfde gezag als de Bijbel. Daarmee worden de kerkvergaderingen bedoeld, vooral de oecumenische synoden en de kerkelijke bepalingen en besluiten daar genomen. Het leergezag van de kerk is volgens Rome onfeilbaar.

9. *Maar is ook het hebben van belijdenisgeschriften 'naast' de Bijbel niet met de volkomenheid van de Bijbel in strijd ?*

De belijdenisgeschriften staan niet náást de Bijbel, komen er niet bij, maar ze vatten de inhoud van de Bijbel samen, spreken de Bijbel na. Daarom hebben ze slechts afgeleid gezag (zie Inleiding).

10. *Waarom mag geen enkel menselijk geschrift op één lijn met Gods Woord worden gezet ?*

Omdat alle mensen uit zichzelf leugenaars zijn en ijdeler dan de ijdelheid zelf, vgl. Ps. 62:10, Rom.3:9-18.

11. *Maar als de Bijbel zo volkomen en duidelijk is, hoe komt het dan dat de Bijbel zo verschillend wordt uitgelegd ?*

Dat ligt niet aan de Bijbel, want "Uw Woord is een lamp voor mijn voet en een licht op mijn pad", Ps.119:105. Maar ons oog deugt niet: de Here moet ons oog verlichten, openen; vgl.1 Kor.2:10 met 1 Kor.2:14. En "onkundige en onstandvastige lieden verdraaien de Schriften tot hun eigen verderf", 2 Petr.3:16.

12. *Maar er is toch niemand die alles begrijpt wat in de Bijbel staat ?*

Daarvoor is de Bijbel ook een goddelijk boek, niet te doorgronden. En ook het inzicht van gelovigen is nog maar gebrekkig. Maar de eenvoudigste kinderen van God kunnen er duidelijk de weg der zaligheid in vinden en daaruit leren hoe zij moeten handelen en wandelen, Mat.11:25,26.

ARTIKEL VIII

1. *Wat belijden wij in artikel 8 ?*

De heilige drieeenheid van God, dat God een enig God is en toch bestaat in 3 onderscheiden Personen, die tesamen de enige, waarachtige en eeuwige God zijn: Vader, Zoon en H.Geest.

2. *Hoe zijn wij tot deze belijdenis gekomen ?*

Niet door eigen nadenken, menselijke wijsheid; maar omdat God zich zo in zijn Woord heeft geopenbaard: ".Volgens deze waarheid en dit Woord van God" belijden wij de Heilige Drieëenheid vgl.H.C. antw.vr.25.

3. *Is deze belijdenis niet in strijd met de 'éénvoudigheid' van God naar artikel I ?*

Nee, want we belijden niet dat God bestaat UIT drie personen: Vader - Zoon - H.Geest, maar IN drie Personen. Daarom is het beeld van de Nederl.vlag ook niet juist. Die vergelijking laat wel zien dat een 'drieëenheid' geen tegenstrijdigheid is.

4. *Waarom wordt hier de Drieëenheid nog eens weer uitdrukkelijk beleden? Dat doen we toch ook al in de Apost. Geloofsbelijdenis, in de Geloofsbelijdenis van Nicea, en van Athanasius ?*

Omdat in de Reformatietijd de oude dwaling weer opkwam, b.v. bij Servet e.a. en Rome alle 'ketters' over één kam ging scheren. Zo moest de kerk zich verweren tegen laster.

5. *Wat betekent dat de Personen onderscheiden zijn naar hun onmededeelbare eigenschappen ?*

   Dat het alleen van de Vader geldt dat Hij de oorsprong van alles is, van de Zoon dat Hij het beeld van de Vader is en van de H.Geest dat Hij alleen de eeuwige kracht en macht is, die uitgaat van de Vader en van de Zoon.

6. *Waarom wordt uitdrukkelijk beleden dat de H.Geest uitgaat van de Vader en de Zoon ?*

   Hierover is in de oude christelijke kerk strijd gevoerd. De Oosterse kerk wil er niet van weten dat de H.Geest óók van de Zoon uitgaat.

7. *Is dat dan zo belangrijk ?*

   Zeker, we moeten voor het minst vasthouden, dat de H.Geest ook de Geest van Christus is, vgl.Joh.15:26; Hand.2:33. Anders maakt men scheiding tussen Woord en Geest en vervalt men tot 'dode rechtzinnigheid' en tot 'geestdrijverij'.

8. *Wat wil het zeggen dat God niet in drieën gedeeld is.*

   Niet in drieën gedeeld wil zeggen: dat de drie Personen toch één in wezen zijn, "want zij zijn alle drie één in waarheid, in macht in goedheid en in barmhartigheid".

9. *Wat betekent het dat deze Personen niet "onderling vermengd" zijn?*

   Het zijn toch drie onderscheiden Personen. "Want de Vader heeft ons vlees en bloed niet aangenomen en ook de Heilige Geest niet, maar alleen de Zoon".

ARTIKEL IX

1. *Waarover gaat artikel 9 ?*

   Daarin belijden wij hoe ons geloof in de drieënige God gefundeerd ligt in het getuigenis van de Schrift voor deze leer.

2. *Waaruit kunnen wij volgens art.9 de Drieëenheid van God kennen ? Hoe zegt de belijdenis dat ?*

   "Wij weten dit alles zowel uit het getuigenis van de H.Schrift als uit de werkingen van deze Personen, voornamelijk uit die, welke wij in ons zelf ervaren".

3. *Is onze ervaring dan ook een kenbron voor God naast de Bijbel ?*

Geen sprake van. Die werkingen die wè in ons zelf ervaren worden verderop genoemd, als er gesproken wordt van "het eigen werk dat ieder van deze drie Personen aan ons verricht:
a. De Vader is onze Schepper door Zijn kracht;
b. De Zoon is onze Heiland en Verlosser door Zijn bloed;
c. De H.Geest is onze Heiligmaker doordat Hij woont in ons hart". Dit alles ervaren we wel, maar we **wéten** dit alleen uit de Schrift.

4. *Waarom wordt dan het getuigenis van de Schrift toch apart genoemd ?*

Omdat het hierin meer gaat om het direkte Schriftbewijs, aanhaling van tèksten.

5. *Welk Schriftbewijs wordt dan vooral genoemd ?*

Gen.1:26 en 3:22, waar de Here van Zichtzelf in 't meervoud spreekt: 'Laat ONS mensen maken'. Verder wordt gewezen op de doop van de Here Jezus in de Jordaan, de aankondiging van Zijn geboorte, het doopsbevel en de zegengroet van Paulus in 2 Kor.13:13.

6. *Zegt 1 Joh.5:7 niet uitdrukkelijk van de drie Personen: "en deze drie zijn één" ?*

Jawel, maar deze tekst ontbreekt in belangrijke handschriften; daarom kunnen we ons beter maar daarop niet beroepen.

7. *Wie verwerpen de Drieëenheid van God ?*

Naast de Joden en de Mohammedanen noemt de belijdenis veel ketters als: Marcion, Mani, Sabellius, Arius en andere.

8. *Welke zijn daarvan de voornaamste ?*

Sabellius, die maar in 1 goddelijk Persoon geloofde, die 3 kwaliteiten of ambten had, vgl. een man die vader, bakker en ouderling is. Arius, die alleen de Vader als God erkende. De Zoon zag hij als het hoogste schepsel en de H.Geest als een kracht van God, dus geen Persoon.

9. *Wanneer is de Drieëenheid voor het eerst uitdrukkelijk beleden ?*

Op het concilie van Nicea 325, waar de dwaling van Sabellius en Arius afgewezen is.

10. *Wie worden met „de vaderen" bedoeld, die terecht deze dwaalleraars veroordeeld hebben ?*

De getrouwe voorgangers, die ook wel 'kerkvaders' worden genoemd, maar toch wel ten onrechte, vgl. Mat.23:29.

11. *Zijn er vandaag nog anderen, die de Drieëenheid loochenen ?*

Zeker, vooral de vrijzinnigen, de Jehovagetuigen en verschillende groeperingen in de Pinksterbeweging. Ook vrijwel de hele 'moderne theologie'.

ARTIKEL X

1. *Wat belijden wij in art. 10 ?*

De Godheid van Jezus Christus, dat de historische Jezus waarachtig en eeuwig God is.

2. *Wanneer is de dwaling van de ontkenning van de godheid van de Here Jezus in de kerk opgekomen ?*

In de dagen van de apostelen waren er al die leerden, dat de Zoon van God slechts tijdelijk in Jezus heeft gewoond. Vooral bij Johannes staat zelfs centraal dat Jezus de Zoon van God is en zo ook zelf God, vgl. Joh.20:30 en Joh.1:14, (de 'doceten').

3. *Is deze belijdenis nog aktueel ?*

In onze tijd is Jezus voor velen alleen een ideaal-mens, of een symbool van de verdrukten en miskenden, koploper van de revolutie. Denk aan de 'Jezus-beweging' onder de jeugd, de musical 'Jezus Christ Superstar' de zgn. 'bevrijdingstheologie'.

4. *Is het van veel belang de godheid van Jezus Christus te belijden ?*

Daarmee staat of valt de kerk als vergadering van hen, die zalig worden. Alleen uit kracht van Zijn godheid heeft Christus de last van Gods toorn in Zijn menselijke natuur kunnen dragen en ons de gerechtigheid en het leven kunnen verwerven en wedergeven. Vgl. 1 Joh.2:23; 5:9-12; Heid. Cat.vr.17.

5. *Wat wil het zeggen dat Jezus Christus Gods eniggeboren Zoon is ?*

Dat Christus alleen de eeuwige, natuurlijke Zoon van God is en daarom ook zelf God. Vgl. Mat. 3:17; Joh.5:26; 14:9; Hebr.1:7-12. Het woord 'geboren' duidt hier niet een ontstaan aan, maar de verhouding tussen de Vader en de Zoon, die niet op andere wijze in onze woorden is uit te drukken.

6. *Maar de gelovigen zijn toch ook kinderen van God ?*

Wij zijn uit genade tot kinderen van Gods aangenomen, om Christus wil, Joh.1:12.

7. *Christus heet toch ook wel de "eerstgeborenen onder vele broeders", Rom.8:29, vgl. Kol.1:15 ?*

   Jawel, maar zo wordt Hij genoemd in betrekking tot òns. Dit geeft zijn rèchtspositie aan, dat Hij de naam boven alle namen heeft ontvangen, vgl. Ps.89:28; Fil.2:9-11.

8. *Welk Schriftbewijs voert de belijdenis aan voor de godheid van Jezus Christus ?*

   De Schrift kent Hem goddelijke namen toe: Hij heet het 'Woord', dat bij God was en zelf GOD was en vlees geworden is, Joh.1:1, 14. Zie ook Rom.9:5.
   Verder ook goddelijke eigenschappen: Hij is van eeuwigheid, Micha 5:2, zonder begin van dagen of einde van leven. Hebr.7:3; vgl. Joh.8:58.
   Daarbij kunnen we noemen Zijn goddelijke werken: alle dingen zijn door Hem gemaakt, Joh.1:3 en Hij heeft de macht de zonden te vergeven, Mat.9:6
   Ook ontvangt Hij goddelijke eer: we worden ook in Zijn naam gedoopt en gezegend, Mat.28:19, 2 Kor.13:13; we moeten in Hem geloven, Joh.14:1 en Hem aanbidden, Fil.2:10.

9. *Wat wil het zeggen dat Hij is "de afstraling" van de heerlijkheid van de Vader en de afdruk van zijn wezen ?*

   De Zoon deelt zozeer in de heerlijkheid van de Vader als er gelijkenis is tussen een zegel en een afdruk daarvan, vgl. 'fotocopie'.

ARTIKEL XI

1. *Wat belijden wij in artikel 11 ?*

   De Godheid van de Heilige Geest, dat de Heilige Geest evenzeer als de Vader en de Zoon waarachtig en eeuwig God is.

2. *Waarin onderscheidt zich de H.Geest dan van de Vader en de Zoon ?*

   Van Hem belijden wij: "Hij is niet gemaakt of geschapen en ook niet voortgebracht; we kunnen alleen maar zeggen: Hij gaat van beiden uit". De H.Geest wordt dan ook wel de 'adem van de Almachtige' genoemd, Job 33:4 en vergeleken bij de wind, Joh.3:8; Hand.2:2.

3. *Is de H.Geest alleen een kracht die van God uitgaat of een goddelijk Persoon ?*

   Hij wordt wel 'de kracht van de Allerhoogste' genoemd, Luk.1:35, maar is ook toch een Persoon. Hij heet Trooster, Joh.14:16, we kunnen tegen Hem zondigen, Hem bedroeven, Hebr.10:29, Ef.4:30 en Hij onderzoekt de diepten Gods, 1 Kor.2:10,11.

4. *Wat wil het zeggen dat Hij in orde de derde Persoon van de Drieëenheid is ?*

   Dat is geen ràngorde, maar duidt de orde van het goddelijke wèrken aan: bij de Vader ligt het initiatief, de Zoon werkt dat initiatief uit, de H.Geest voltooit het.

5. Waar leert ons de Schrift dat Hij waarachtig en eeuwig God is ?

   De Schrift spreekt van
   a. Zijn goddelijke namen Hand.5:3,4 (tegen Gòd gelogen)
   b. Zijn goddelijke deugden Ps.139:7 (alomtegenwoordig)
   c. Zijn goddelijke werken Gen.1:2; Ps.33:6; 104:30 (schepping)
   d. Zijn goddelijke eer Mat.28:19 (doop) 2 Kor.13:13 (zegen)

6. *Wat moeten we verstaan onder de zonde tegen de H.Geest ?*

   Niet elke zonde tegen beter weten in, maar de bewuste, moedwillige lastering van Gods werk als duivelswerk, nadat de volle openbaring van Pinksteren gekomen is. Daarop volgt alleen maar verharding in de zonde. Vgl. Mat.12:31; Hebr.6:4-6; 1 Joh.5:16.

7. *Is er verder niets te zeggen van het werk van de H.Geest ?*

   Jawel, de H.Geest werkt Gods verlossingswerk uit door het geloof in ons te werken en door te troosten (H.C. vr.53). Hij heeft zorg gedragen voor de voortgang van Gods openbaring en de afsluiting daarvan, Joh.16:12-14 vgl. 2 Petr.1:21.
   Gaven van kunst, wijsheid, ambtelijke bekwaammaking zijn van de H.Geest, Exod.31:2,3; 1 Sam.10:10.

8. *Wat betekent in Joh.7:39 dat de Geest er nog niet was, omdat Jezus nog niet verheerlijkt was ?*

   Dat de H.Geest nog niet als Pinkstergeest was uitgestort, om Zijn woning hier op aarde te maken, vgl. Joh.14:16,17; Ef.2:22; 1 Kor.3:16. Ook Hand.2:17,18; 1 Joh.2:20,27.

9. *Wat moeten we denken van de Pinksterbewegingen ?*

De Pinksterbewegingen verlangen naar de buitengewone werkingen uit de Pinkstertijd terug en zetten daarmee Gods klok terug. De bijzondere Geestesgaven waren tékenen van de uitstorting van de H.Geest, die plaats gemaakt hebben voor de geregelde ambtelijke bedieningen, vgl. 1 Kor.14:19, 22; Ef.4:11. Onder de vruchten van de Geest, die Gal.5:22 worden genoemd, vinden we niets van al die buitengewone werkingen.

ARTIKEL XII

1. *Waarover gaat artikel 12 ?*

Hier belijden wij God als de Schepper van alle dingen, waarbij de engelen apart worden genoemd.

2. *Waarom is het noodzakelijk de schepping te belijden ?*

Tegenover het oude heidendom, dat van een almachtige Schepper van hemel en aarde niet wil weten en ook tegenover de nieuwe theologie van Bultmann e.a. en in het algemeen tegenover de evolutietheoriën.

3. *De belijdenis noemt Mani, maar wie was dat ?*

Mani leefde van 216-276. Hij leerde "dat de duivelen hun oorsprong uit zichzelf hebben en van nature slecht zijn; zij ontkennen dat de duivelen verdorven zijn geworden". Tegenover de goede God, Die als eeuwige Geest het rijk van het licht regeert, zou een kwade god staan, die in de stof huist en daar zijn eeuwig rijk der duisternis heeft.

4. *Hoe kunnen we alleen kennis krijgen omtrent het ontstaan van alle dingen ?*

Alleen door Gods eigen openbaring. Geen mens is daarvan getuige geweest. God is in zijn gangen, in de wijze waarop Hij alles geschapen heeft, door ons niet na te speuren.

5. *Wat zegt de Bijbel als Gods openbaring van het ontstaan van alles ?*

"Dat de wereld door het Woord van God tot stand gebracht is, zodat het zichtbare niet ontstaan is uit het waarneembare", Hebr.11:3. Vgl. Gen.1:1, Ex.20:11.

6. *Hoe spreekt de belijdenis dat na ?*

"Wij geloven dat de Vader door Zijn Woord -dat is door Zijn Zoon- de hemel, de aarde en alle schepselen uit niets heeft geschapen, toen het Hem goed dacht".

7. *Veel mensen aanvaarden niet meer de schepping maar gaan uit van evolutie. Wat is dat ?*

   Daarbij gaat men er van uit dat al het bestaande ontwikkeling is van het hogere uit het lagere, naar vaste wetten, in gelijkmatige processen (aktualiteitsbeginsel). Uit de 'oerstof', die meest als eeuwig wordt gedacht, zou zich de levende cel gevormd hebben, waaruit door vele vormveranderingen heen als de hoogste ontwikkeling de mens ontstaan is. Men spreekt van een proces van 3-5 milliard jaren.

8. *Hoe is men tot evolutietheorie gekomen ?*

   Het is allereerst een wijsgerig denksysteem geweest, dat zich losmaakte van Gods openbaring en zelfstandig naar een verklaring van al het bestaande zocht.

9. *Maar men heeft toch door allerlei onderzoekingen van aardlagen enzo de hoge ouderdom van de aarde en ook een geleidelijke ontwikkeling aangetoond ?*

   We zullen met de resultaten van de onderzoekingen en vooral ook met de conclusies die men daaruit trekt uiterst voorzichtig moeten zijn. Er is nog maar zo heel weinig onderzocht en de éne theorie weerspreekt telkens de andere. Zo is het nimmer te bewijzen dat alles zich naar vaste wetten heeft ontwikkeld. Veel feitenmateriaal weerspreekt de evolutietheorie.

10. *Is de evolutietheorie dan geen wetenschap, die gegrond is op vaste gegevens.*

    Geen sprake van. Zelfs Prof. Lever geeft toe dat b.v. de gedachte dat het leven hier op aarde met zeer eenvoudige organismen begonnen moet zijn, die zelf vanuit de levenloze materie voortgekomen moeten zijn, aanvankelijk"een volstrekt hypothetisch karakter droeg, waarvoor geen wetenschappelijke argumenten konden worden aangevoerd". Pas na de tweede wereldoorlog zijn er volgens hem ontdekkingen gedaan, "die deze **hypothese** aannemelijk hebben gemaakt". (Lever: 'Waar blijven we ? pg 34).

11. *Hoe zit dat dan dat velen die van de evolutietheorie uitgaan toch ook nog wel de Bijbel aanvaarden ?*

    Het is maar hoe men de Bijbel aanvaardt. Men leest en verklaart de Bijbel bij het licht van 'de wetenschap' en komt zo tot allerlei beschouwingen, die het Schriftgezag ondermijnen.

12. *Welke beschouwingen worden zo aangehangen ?*

Dat Gen.1-11 geen 'geschiedenis' beschrijft, maar een visionaire kijk op de oergeschiedenis geeft, zoals Openbaring een visionaire kijk op de eindgeschiedenis geeft.

13. *Welk bezwaar is daartegen ?*

Dat de Schrift, die toch eigen uitlegster is (2 Petr.1:20,21) geen enkele aanwijzing in deze richting geeft en Openbaring wel. Integendeel: het boek Genesis is een niet te breken geheel van heilsgeschiedenis, vgl. Gen.2:4. Overal gaat de Schrift zelf van de feitelijkheid van de schepping uit, vgl. Ex.20:11; Mat.19:4, 5; 1 Kor.11:8, 12 e.a.

14. *Is de theorie van de 'visionaire oergeschiedenis' de enige op christelijk terrein ?*

Nee, men stelt ook wel dat Israël onder de volken 'rondwandelende vertelstof' heeft omgewerkt, totdat het voldoende was bijgeslepen om als getuigenis van Israëls God te kunnen dienen. Israël heeft die vertelstof "net zo lang gekneed totdat het een belijdenis werd van de bevrijder God, de God van het Verbond" (Dr Kuitert.)
Volgens Prof. Lever heeft Gen. 1 niets te maken met de feitelijkheid van de wording van deze wereld, maar moeten we Genesis zien "als de gelovig-belijdende belichting van de werkelijkheid van alle tijden". De schepping is een proces in Gods boetserende handen. Velen aanvaarden Genesis niet als openbaring van God, maar als een aanvechtbare belijdenis van een vrome Israëliet.

15. *Hoe moeten we over de scheppingsdagen denken ?*

Wel heeft het begrip 'dag' in de Bijbel een ruimere betekenis; denk b.v. aan 'de dag des HEREN', vgl. Joël 1:15, Amos 5:10. Ook waren de eerste 3 scheppingsdagen niet bepaald door zonsopgang en -ondergang en is de HERE in zijn handelen niet tijdgebonden, vgl. Ps 90:4. Maar de wijze waarop in Genesis 1 en ook Ex.20:11 over deze werkdagen van de HERE gesproken wordt, roept de gedachte aan heel gewone dagen op.

16. *Moet er niet onderscheiden worden tussen een eerste schepping (Gen.1:1) en een latere schepping (Gen.1:3 e.v.), die dan een herstelling van een woest geworden eerste schepping zou kunnen zijn ('restitutietheorie') ?*

Nee, Gen.1:3 e.v. geeft een uitwerking van Gen.1:1. Al het werk van de 6 dagen was scheppingswerk en geen herstellingswerk. 'Woest en ledig' duidt geen chaos aan, maar dat niets al vorm en gestalte had.

17. *Is elke evolutiegedachte onschriftuurlijk ?*

Nee, ook naar Genesis 1 zit er voortgang, ontwikkeling in Gods scheppingswerk en de HERE heeft vele mogelijkheden in Zijn schepping gelegd. Overigens is ontwikkeling zeker geen vast proces, maar treden ontbindende krachten sterk naar voren.

18. *Wat is de zin en het doel van de schepping ?*

Wij belijden dat God aan elk schepsel zijn wezen en gedaante heeft gegeven en zijn eigen taak om zijn Schepper te dienen. Niets is zinloos; de hele schepping moet God loven, Ps. 148, Rom.11:36.

19. *Wat is de plaats van de mens in Gods schepping ?*

God heeft alles geschapen en onderhoudt de schepping "om de mens te dienen, opdat de mens zijn God dient". De mens neemt dus een centrale plaats in, maar als mens Gods. Daarmee wordt het 'horizontalisme', waarin alles gaat om de mens en zijn levensontplooiïng-hier-en-nu, radikaal afgewezen.

20. *Staan de engelen dan niet boven de mens ?*

Nee, naar Gods orde zijn de engelen Gods knèchten, terwijl wij mensen geroepen zijn tot het kindschap van God, Ps. 103:21; Hebr.1:14; 1 Kor.6:3; Rom.8:14-17; Gal.4:6,7.

21. *Wat weten wij van de taak der engelen ?*

God heeft de engelen geschapen "om zijn gezanten te zijn en Zijn uitverkorenen te dienen". Vooral ook is hun taak de bescherming van Gods kinderen, Ps.34:8; 91:11; Mat.18:10. Ook moeten zij wel strafgerichten uitvoeren, 2 Sam.24:16,17. In Hebr.1:14 worden zij 'liturgische geesten' genoemd, die uitgezonden worden tot 'diakonie' van hen die het heil zullen beërven. Liturgie duidt huldebetoon aan God aan, diakonie hulpbetoon aan mensen.

22. *Wat weten we van een val in de engelenwereld ?*

Dat er een val heeft plaatsgehad lezen we in Joh.8:44, 2 Petr.2:4. Die val zal niet plaatsgehad hebben voor de 7e dag, Gen.1:31. Hun zonde is blijkbaar hoogmoed geweest, vgl.1 Tim.3:6, Jud.vs.6, waarbij een 'overste' leiding gaf, Luk.8:30. De andere engelen zijn staande gebleven 'door Gods genade', Gode zij dank!

23. *Waar is de duivel altijd op uit ?*

Hij is steeds uit op verderf van de mens, Joh.8:44, 1 Petr.5:8, Openb.12:13-18. Daarom moeten wij de hele wapenrusting Gods aandoen, Ef.6:11. "Uit alle macht loeren zij als moordenaars op de kerk en al haar leden om alles door hun bedriegerijen te vernielen en te verwoesten".

24. *Gebeurt dat altijd met bruut geweld ?*

Zeker niet. Gevaarlijker nog is hij als hij komt als 'engel des lichts', 2 Kor.11:14 (verleiding, dwaalleer).

25. *In welk verband worden de Sadduceeën hier genoemd ?*

Deze mensen loochenden niet alleen de 'wederopstanding van het vlees', maar ook "dat er geesten en engelen zijn", vgl.Hand.23:8.

ARTIKEL XIII

1. *Waarover handelt art. 13 ?*

Over de voorzienigheid van God en Zijn regering van alle dingen.

2. *Wat moeten we onder de voorzienigheid van God verstaan ?*

Dat is niet een'vooruitzien', maar 'overal in voorzien'. We onderscheiden daarbij vooral de onderhouding en regering van alle dingen.

3. *Wat omvat die onderhouding ?*

Dat God àl het geschapene in stand houdt, rechtstreeks (engelen, sterrenwereld) of door 'levensmiddelen' (planten, dieren, mens); sommige schepselen als geschapen exemplaren (aarde, planeten), andere in hun geslacht (bomen, dieren).

4. *Wat verstaan we onder Gods regering ?*

Dat God alle dingen naar Zijn heilsplan leidt tot het doel dat Hij Zich stelt, vgl.Ef.1:11; Spr.21:1.

5. *Waar stellen we ons met deze belijdenis tegenover ?*

Tegenover alle 'fatalisme' (= wet van het noodlot) en 'deïsme', dat God ziet als een uurwerkmaker: het 'uurwerk' van de schepping loopt nu af volgens vaste wetten.
Daarmee ook tegenover de 'God-is-dood-theologie', die afgerekend heeft met God, zoals Hij alles heeft geschapen en onderhoudt, maar God 'slechts ontmoet in de naaste'.

6. *Is in allerlei ramp en nood dan ook de hand van God ?*

Stellig. Wel werkt daarin ook de satan met zijn verdervende en vernielende kracht. Maar God laat dat niet maar toe, maar werkt daarin zelf ook met zijn gericht of heilswerking. Voor de gelovigen moet het alles dienen tot hun heil, Job 2:10; 1 Petr.1:6-9; Rom.8:28.

7. *Gaat de voorzienigheid van God ook over de zonde ?*

God bewerkt de zonde niet; integendeel, God haat en verbiedt alle zonde, Job 34:10. Maar toch voert God ook in en dwars door de zonde Zijn plan uit, vgl. Gen.45:7,8; 50:20; Mat.16:21; 26:24; Joh.11:49-52.

8. *Hoe is de verhouding tussen de Goddelijke voorzienigheid en de menselijke verantwoordelijkheid ?*

Dat kunnen wij niet doorzien. We moeten beide onverkort handhaven, omdat God ze beide openbaart in Zijn Woord. Zo is het geloof tegelijk eis èn gave van God, vgl. 1 Joh.3:23, met Ef.2:8. Zie ook Fil.2:12b, 13. Wij moeten wat we niet kunnen begrijpen niet nieuwsgierig onderzoeken, maar ons tevreden houden "dat wij leerlingen van Christus zijn, om slechts te leren wat Hij ons onderwijst door Zijn Woord, zonder deze grenzen te overschrijden".

9. *Is het zonder meer genade, dat God de wereld na de zondeval nog doet voortbestaan ?*

Nee, want God doet de wereld rijpen voor de verheerlijking, maar ten dele ook voor het oordeel. De tarwe rijpt voor 'de schuur', maar het onkruid voor 'de oven', Mat.13:36-43, vgl. Mat.5:45; Rom.9:22,23.

10. *Wat is de troost van Gods voorzienigheid ?*

"Dat ons niets bij toeval kan gebeuren, maar dat alles ons alleen overkomt door de beschikking van onze goedertieren hemelse Vader. Hij waakt over ons met een vaderlijke zorg, terwijl Hij zo over alle schepselen heerst dat niet één haar van ons hoofd - want die zijn alle geteld- en niet één musje ter aarde zal vallen zonder de wil van onze Vader", Mat.10:29,30. Ook de duivelen en al onze vijanden houdt Hij in toom.

11. *Wat was de dwaling van de Epicureërs ?*

Epicurus, ± 270 voor Chr., leerde dat God zich nergens mee bemoeit en alles bij toeval laat gebeuren. Dit fatalisme dat tot nihilisme leidt, heeft velen in onze tijd aangegrepen.

12. *Wat is 'nihilisme' ?*

Dat er geen enkele norm of waarde is. Goed is alleen wat op een bepaald moment nuttig is. Het leven heeft dan z'n zin verloren: de mens moet zich maar uitleven.

ARTIKEL XIV

1. *Wat belijden wij in art. 14 ?*

De schepping van de mens, zijn val en zijn verdorvenheid. Daartoe zijn wij door onze zonde vervallen, nadat God ons eerst goed heeft gemaakt.

2. *Waarom stelt de belijdenis hier voorop dat God de mens is uit het stof der aarde geschapen heeft ?*

Omdat ze zich hier met kracht keert tegen het humanisme, dat zo hoog opgeeft van wat de mens is. Daartegenover stelt de belijdenis voorop, dat àlles wat de mens is en heeft, aan God te danken is. Ten diepste is hij van lage 'kom-af': "uit het stof der aarde".

3. *God heeft de mens gevormd "naar Zijn beeld en gelijkenis". Wat betekent dat ?*

Dat wil niet zeggen dat de mens in uiterlijke gedaante op God zou gelijken (Joh.4:24) maar dat de mens in heel zijn doen en laten God moest afbeelden. Het duidt vooral zijn ambtswerk aan, dat hij in Gods naam alle schepselen moest regeren. Hij was als 't ware Gods gouverneur-generaal op aarde, vgl.Gen.1:26,28.

4. *Maar zegt de Heid. Catechismus niet dat het beeld Gods bestaat in "ware rèchtvaardigheid en heiligheid" (antw. op vraag 6) ?*

Dit heeft er wel alles mee te maken, maar is niet het eigenlijke van het beeld Gods. Dan immers zouden ook de engelen naar Gods beeld geschapen zijn en de Schrift zegt dit uitdrukkelijk alleen van de mens. De rechtvaardigheid en heiligheid behoort tot de toerusting tot het ambtswerk als beelddragers van God.

5. *Waar spreekt de Schrift over rechtvaardigheid en heiligheid in verband met het beeld van God, waarnaar de mens is geschapen?*

In Efeze 4:24 en Kol.3:10, waar gezegd wordt dat de vernieuwde mens ook weer met deze gaven wordt toegerust.

6. *Wat wil het zeggen dat de mens goed geschapen is ?*

Dat hij geheel berekend was voor zijn taak. Wel kon de mens zondigen, maar daarin komt de hoogheid van de mens uit als zelf-verantwoordelijk schepsel: God vraagt van ons vrijwillige liefdedienst.

7. *Is het ook gebleken dat de mens toch goed geschapen is, al is hij gevallen ?*

   Ja, in het staande blijven van Christus in de verzoeking in de woestijn. Als de mens niet goed geschapen was, zou ook deze Mens niet hebben kunnen staande blijven.

8. *Hoe is de mens tot zijn val gekomen ?*

   Door moedwillige overtreding, omdat hij, hoewel gewaarschuwd, luisterde naar de duivel. Willens en wetens heeft hij zich aan de zonde onderworpen en daarmee aan de dood en de vervloeking.

9. *Is de zondeval werkelijk zo gebeurd als ons dat in Genesis 3 meegedeeld wordt ?*

   Wie dit niet aanvaardt maakt zich schuldig aan eigenmachtige uitlegging van de Heilige Schrift, tegen de waarschuwing van 2 Petr.1:20,21 in. De zondeval wordt beschreven in het raam van de historie, als feit, waarbij het zó is toegestaan. Zo spreekt Paulus daar ook over in 2 Kor.11:3.

10. *Wanneer heeft de historiciteit van Genesis een grote rol gespeeld ?*

    In 1926, toen door de generale synode de opvatting van Dr.Geelkerken, dat er ruimte moest zijn voor een ànder verstaan van de zondeval, afwees als aanranding van het Schriftgezag.

11. *Wat is er in 1967 met de leerbeslissing van 'Assen' 26' gebeurd ?*

    De synodaal Gereformeerde Kerken hebben deze leerbeslissing herroepen en zich onbevoegd verklaard zich een gefundeerd oordeel te vormen over de specifieke aard van het Schriftverhaal in Gen. 2 en 3.

12. *Hoe spreekt de moderne theologie over de zondeval, in verband met Genesis 3 ?*

    Als een mythe, een 'bovenhistorische werkerlijkheid'. Het is niet een gebeurtenis geweest op een bepaalde dag, maar het is een gebeuren dat zich telkens in het leven van ieder mens herhaalt. Adam en Eva worden niet gezien als historische personen, maar slechts als 'leermodellen'.

13. *Heeft de mens na de zondeval nog iets van het beeld Gods behouden ?*

    Nee, hij is "in al zijn doen en laten goddeloos, verkeerd en verdorven geworden" en heeft verloren „alle voortreffelijke gaven, die hij van God ontvangen had".

14. *Maar de belijdenis spreekt dan toch ook nog van geringe sporen die hij daarvan heeft overgehouden ?*

Jawel, maar niet om daarmee te zeggen dat er nog iets gòeds over zou zijn, maar we kunnen denken aan sporen als van een hond in de sneeuw; dat zijn geen stukjes van de hond, maar 'getuigenissen' dat de hond er liep. Of denk aan sporen van oude, vergane nederzettingen bij opgravingen.

15. *Heeft de mens nu dan geen 'vrije wil tot het goede' meer ?*

Nee, nu niet meer; hij is een slaaf van de zonde geworden, ''verkocht onder de zonde'', Rom.7:14; Ef.2:1.

16. *Wie leerde dat de mens wèl nog een vrije wil heeft om het goede te doen ?*

Eerst Pelagius, die bestreden is door Augustinus en later Erasmus, die door Luther is bestreden; nog weer later door de Remonstranten, die in 1618/'19 op de synode van Dordrecht veroordeeld zijn (Vijf artikelen tegen de Remonstranten).

17. *Welke stroming keert zich tegen de leer van de verdorvenheid van de mens ?*

Het Humanisme, dat ervan uitgaat dat de mens goed is, kàn en wil. Dit 'humanisme' heeft veel vertakkingen, b.v. in de 'Vrijmetselarij', de Beweging voor Morele Herbewapening' en het Humanistisch Verbond'. Het vindt vrijwel overal aanhang. Ook dr. H. Wiersinga loochent de verdorvenheid van de mens

18. *Welk Schriftbewijs voert de belijdenis hiertegen aan ?*

Vooral dat de gezindheid, het zinnen en streven van het vlees, vijandschap is tegen God; want het onderwerpt zich niet aan de wet van God; trouwens, het kán dat ook niet, Rom.8:7; vgl. Rom 3:10; 7:18-5.

19. *Waar komt het vandaan als wij wel het goede willen ?*

Dan is dat alleen uit God, Die in ons werkt het willen en het werken, Fil.2:13. Vgl. de teksten, die in het slot van art. XIV worden genoemd.

ARTIKEL XV

1. *Waarover handelt art. 15 ?*

Over onze zondigheid als erfzonde, dat wij al in zonde ontvangen en geboren zijn.

2. *Waarin ligt naar onze belijdenis de oorsprong van onze zondigheid ?*

   In de "ongehoorzaamheid van Adam", dat hij gegeten heeft van de verboden vrucht, Gen. 3:6.

3. *Maar wat hebben wij dan met die ongehoorzaamheid van Adam te maken ?*

   De mensheid is geen zandhoop, maar een organische gemeenschap. Adam is ons aller vader en tegelijk door God ook gesteld tot ons bondshoofd. De Bijbel weerspreekt overal de 'ik-cultuur'.

4. *Wat betekent dat ?*

   Dat hij ons aller vader is brengt voor ons erfsmet mee. 'Komt ooit een reine uit een onreine? - niet één' Job 14:4, vgl. Ps.51:7. De bron waaruit ons leven opkomt is 'giftig'. Dat hij ons bondshoofd is brengt voor ons erfschuld mee: wij hebben allemaal zelf in Adam reeds gezondigd, vgl. Rom.5:12,18a. Al begrijpen wij dit niet, we zullen dit op grond van de Schrift moeten aanvaarden.

5. *Wat is de heerlijkheid ervan, dat God de mensheid als zulk een gemeenschap heeft geschapen, dat één voor allen kon handelen ?*

   Dat laat Paulus duidelijk zien in Rom. 5:18,19. Nu is er verlossing voor ons in Christus, die door God is gesteld in de plaats van Adam. Zoals de gemeenschap met Adam doet delen in zijn schuld en verdorvenheid en straf zo doet levensgemeenschap met Christus delen in zijn gerechtigheid, heiligheid en heerlijkheid.

6. *Wat is de erfsmet en wat de erfschuld ?*

   De erfsmet is de innerlijke verdorvenheid van ons leven, waardoor wijzelf telkens weer nieuwe zonde doen. Ze is de wortel waaruit allerlei zonden in de mens voortkomen. De erfschuld is, dat die zonde van Adam, dat hij genomen heeft van de verboden vrucht, ook voor onze eigen rekening komt, alsof wij dat zelf gedaan hebben.

7. *Is de erfzonde erg ?*

   Ja, ze is "zo gruwelijk en afzichtelijk voor God, dat ze reden genoeg is om het menselijk geslacht te verdoemen". Ook de kleine kinderen zijn door de erfzonde al "kinderen des toorns, zodat zij in het rijk van God niet kunnen komen, tenzij ze opnieuw geboren worden", (doopsformulier).

8. *Maar Christus is toch ook uit een zondige moeder geboren ?*

Jawel, maar Hij had toch geen erfzonde, vgl. Luk.1:35; 2 Kor.5:21. Maria is in haar moederschap van de Here Jezus geheiligd door de Heilige Geest. En we mogen het zo zien, dat Christus niet in Adam begrepen was, toen Adam zondigde, want Hij is niet uit ons menselijk geslacht vóórtgekomen, maar daarin ingekomen, in de volheid des tijds; Hij, Gods eigen Zoon, die toen onze natuur aannam, Gal. 4:4,5.

9. *Wat wil het zeggen dat de erfzonde 'zelfs door de doop niet geheel is vernietigd of uitgeroeid.*

Dit betekent niet dat de doop zelf ook maar enigzins de erfzonde zou uitroeien, zoals Rome dat leert. De doop betekent en verzegelt ons de volkomen afwassing van de **schuld** van onze zonde en het breken ook van de kracht van de zonde. Maar de **erfsmet** blijft levenslang in ons doorwerken.

10. *Hoe kunnen wij dan toch met die zondigheid voor God bestaan?*

Oo— die boosheid die ons altijd aanhangt (erfzonde) wordt Gods kinderen niet toegerekend om hen te veroordelen, maar wordt door Zijn genade en barmhartigheid vergeven, om Christus' wil, Rom. 8:1-4; Ef. 2:4-7; H.C. vr. 36.

11. *Maar als die zondigheid dan toch vergeven wordt, moeten we er dan over inzitten ?*

De vergeving mag ons niet zorgeloos in de zonde doen voortleven, maar we moeten er elke dag tegen strijden, Rom. 6:1-4; Ps.130:4, in de kracht van Christus.

12. *Wat is dat 'lichaam dat in de macht van de dood is', waarvan we verlangen moeten verlost te worden ?*

Deze uitdrukking die ontleend is aan Rom.7:24 wil niet zeggen dat de kracht van de zonde en daarmee van de dood juist in het lichaam zou werken, meer dan in de geest. Maar hiermee wordt aangeduid dat zolang wij leven, zolang wij nog 'in dit lichaam' zijn, de kracht van de zonde, en daarmee van de dood, nog in ons blijft werken.

13. *Wat was de dwaling van Pelagius in dit opzicht ?*

Pelagius leefde in de tijd van Augustinus, ± 400 na Chr. Hij leerde dat de mens zonder 'erfelijk gebrek' geboren wordt, bekwaam tot alle goed werk, maar dat hij tot zonde komt door de slechte voorbeelden die hij ziet.

ARTIKEL XVI

1. *Waarover handelt art. 16 ?*

   Over de eeuwige verkiezing door God, zoals die insluit verkiezing tot zaligheid en als keerzijde de verwerping heeft.

2. *Is de verkiezing een 'leerstuk', dat uitgedacht is door mensen ?*

   Zeker niet, maar deze belijdenis is een gelovig naspreken van Gods openbaring. De Schrift spreekt ervan op vele plaatsen als Joh.6:37 en 10:29, waar gesproken wordt van hen, die de Vader aan Christus gegeven heeft; 2 Tim.1:9, waar Paulus zegt dat God ons behouden heeft naar Zijn eigen voornemen. Vgl. ook 1 Petr.1:20; Rom.9:11; Ef.1:4; 3:11; Rom.8:28-30; Hand.13:48.

3. *Wat belijden we aangaande de verkiezing en wat aangaande de verwerping ?*

   Als verkiezing belijden wij dat God uit het verdorven mensengeslacht een zeker aantal mensen, die niets beter zijn dan anderen, uit vrij welbehagen in Christus heeft uitverkoren tot het eeuwige leven. En als verwerping dat God "de anderen laat in hun val en verderf, waarin zij zichzelf gestort hebben".

4. *Wat wil het zeggen dat wij 'in Christus' uitverkoren zijn ?*

   Dat God alleen welbehagen in ons kan hebben, als Hij ons aanziet in Christus, in innig verband met Christus, Die onze schuld met Zijn gerechtigheid bedekt.

5. *Staat de verkiezing geheel op zichzelf ?*

   Nee, we moeten de verkiezing zien in verband met heel Gods heilsplan, dat God àlle dingen werkt naar de raad van Zijn wil. Daaronder valt ook onze eeuwige bestemming, Ef.1:11; Jes.46:10.

6. *Waarom kan er voor ons geen behoud zijn zonder verkiezing van Gods kant ?*

   Omdat wij zo totaal verdorven zijn, dat wij van onszelf uit nooit naar God zouden vragen. "Wij hebben lief, omdat Hij ons eerst heeft liefgehad", 1 Joh.4:19.

7. *Waartoe moeten de mensen, die van verkiezing niet willen weten, dan ook wel komen ?*

   Tot ontkenning van de totale verdorvenheid van de mens; immers, dan zou de mens uit vrije wilskeus God moeten zoeken, dus niet geheel verdorven moeten zijn.

8. *Bedoelt de Schrift verkiezing tot de záligheid, als er sprake van verkiezing is ?*

   Nee, er wordt ook andere bijzondere bevoorrechting mee aangeduid, die de zaligheid nog niet behoeft in te sluiten, vgl. Deut.10:15 (Israël uitverkoren volk) 2 Petr. 1:10,11.

9. *Wie spraken van verkiezing 'op grond van vooruitzien geloof' ?*

   De Remonstranten. God zou van tevoren gezien hebben wie er later zouden gaan geloven, en déze mensen zou Hij uitverkoren hebben. Dan zou het geloof toch uit de mens zelf opkomen en de mens dus niet geheel verdorven zijn. Ons geloof is geen grond voor, maar vrucht van onze verkiezing, Ef.2:8; D.L. 1,6,9,10.

10. *Wie spreken wel van verkiezing, maar ontkennen dat deze scheiding brengt onder de mensen ?*

    Karl Barth en wie hem volgen. Volgens hen zijn àlle mensen in Christus uitverkoren maar alleen de kerk wéét dat. Dit wil niet zeggen dat alle mensen nu ook zalig worden, want God blijft volgens hen de vrijmachtige verkorenen alsnog te verwerpen.

11. *Is dit van veel belang ?*

    Ja, want hiermee ontkennen zij dat er een 'antithese' ligt in de mensenwereld, en daarom willen zij niet weten van aparte christelijke organisaties enzo.

12. *Maar spreekt de Schrift ook wel duidelijk van verwerping ?*

    Ook al komt het woord 'verwerping' in deze zin in de Schrift niet voor, toch lezen we daarvan duidelijk, b.v. Rom. 9:20-23. Verwerping is trouwens de keerzijde van de verkiezing. Uitkiezen sluit in, dat anderen voorbijgegaan worden. Zo belijden wij hier de verwerping.

13. *Is de verkiezing wel in overeenstemming met Gods rechtvaardigheid ?*

    Zeker, God zou zelfs volkomen rechtvaardig zijn als Hij allen deed omkomen in eeuwig verderf. Hij kan genade bewijzen aan wie Hij wil, vgl. Rom.9:14,15.

14. *Heft de verkiezing onze verantwoordelijkheid niet op ?*

    Nee, net zo min als ons bidden om ons dagelijks brood de noodzaak van het werken. Hoe die verhouding ligt kunnen wij niet doorgronden. De Schrift leert beide, Fil.2:12,13. Wij moeten altijd beginnen bij onze eigen verantwoordelijkheid.

15. *Waarom heeft God mensen uitverkoren ? Wat is Gods doel ?*

God wil een volk, dat Hem dient. Hij heeft ons uitverkoren "opdat wij heilig en onberispelijk zouden zijn voor Zijn aangezicht", Ef.1:4; 1 Petr.2:9,10.

16. *Wat is de troost van de verkiezing ?*

De verkiezing is geen lastig, onverteerbaar brok, maar zonder de openbaring van Gods verkiezing zou er geen enkele zekerheid van onze zaligheid zijn. Nu wij weten, dat ons geloof ten diepste wortelt in Gods verkiezing, weten we dat onze zaligheid daarin vàstligt. Ons geloof heeft zo 'een winterharde wortel', vgl. Rom 8:29,30; Joh.10:27,28.

ARTIKEL XVII

1. *Wat belijden wij in art. 17 ?*

Dat het initiatief tot onze verlossing bij God ligt, in Zijn wijsheid en liefde, dat Hij ons de Verlosser heeft beloofd.

2. *Hoe belijden wij dat ?*

"Dat onze goede God, toen Hij zag dat de mens zich zo in de lichamelijke en geestelijke dood gestort had,.... hem in zijn wonderbare wijsheid en goedheid zelf is gaan zoeken, toen hij bevend voor hem vluchtte".

3. *Tegenover wie moet dat met kracht gehandhaafd worden ?*

Tegenover de Humanisten en Remonstranten, die het initiatief bij de mèns zoeken.

4. *Is de dood direkt wel ingetreden bij de zondeval ?*

De geestelijke dood trad op datzelfde moment in. De mens werd dood door zijn zonden en overtredingen, Ef.2:1; Maar de HERE heeft de volle doorwerking van de dood afgeremd.

5. *Welke verlossing heeft God direkt in uitzicht gesteld ?*

Hij heeft de mens "getroost met de belofte hem zijn Zoon te geven, die geboren zou worden uit een vrouw, om de kop van de slang te vermorzelen en hem gelukkigzalig te maken.

6. *Hoe kon Christus als onze Verlosser optreden ?*

Omdat God in Adam Zijn verbond met het hele menselijke geslacht had gesteld.

7. *Hoe wordt dit verbond in de Bijbel ook wel genoemd en waarom?*

   Het wordt ook wel 'testament' genoemd, om aan te duiden dat het verbond in zijn ontstaan een eenzijdige beschikking van God is. Maar in zijn bestaan is het toch tweezijdig: wij zijn daarin opgenomen in onze eigen verantwoordelijkheid.

8. *Waarin bestond dat verbond ?*

   Dat de HERE zich in vaderlijke liefde aan ons gaf, maar dan ook volkomen kinderlijke liefdesgehoorzaamheid van ons vroeg. En in die weg beloofde de volle ontplooiïng van het leven: het eeuwige leven. Ongehoorzaamheid zou de dood brengen, vgl. Gen.2:15-7.

9. *Hoe wordt dat verbond wel genoemd ?*

   Het paradijsverbond, of ook wel 'werkverbond'.

10. *Is dat werkverbond afgeschaft, toen de mens het aan zijn kant verbroken had ?*

    Nee, maar God heeft Christus gegeven om voor ons de eis van het werkverbond te vervullen. Daarom is dat verbond nu voor ons genadeverbond, omdat ons uit genade geschonken wordt, wat Christus voor ons volbracht heeft.

11. *Waarom wordt de belofte van 'het vrouwenzaad', Gen.3:15 moederbelofte genoemd ?*

    Omdat het de belofte van het moederschap is, waaruit het heil voor ons voortkomt. En omdat elke andere belofte reeds in deze eerste begrepen is, zoals een bloem in de knop. Heel de heilsopenbaring is een nadere ontvouwing van deze belofte.

12. *Ziet de belofte van het vrouwenzaad uitsluitend op Christus ?*

    Nee, ook de kerk als geheel, in levensverbondenheid met Christus.

ARTIKEL XVIII

1. *Waarover gaat het in artikel 18 ?*

   Over de menswording van Gods Zoon, in de volheid des tijds, als vervulling van de belofte die God "aan de vaderen gedaan had bij monde van zijn profeten".

2. *Wat verstaan we onder de volheid des tijds ?*

Die uitdrukking is ontleend aan Gal. 4:4 en bedoelt, dat heel de geschiedenis voorbereiding is geweest voor de komst van Gods Zoon op de door God bepaalde tijd. Toen God daarvoor alles klaar had, kwam Christus. God heeft in de heilshistorie hier naar toe gewerkt.

3. *Kunnen wij daar ook iets van zien, dat het toen de juiste tijd was ?*

Ja, er was één wereldrijk, één wereldtaal, één rechtsbedeling; daarbij goede reisgelegenheid met een uitgebreid wegennet, onvoldaanheid in het heidendom, Hand.17:23. Dit betekent niet dat de mensen hunkerden naar het evangelie en er voor open stonden, vgl.1 Kor.1:18-25.

4. *Wat was de vernedering in de menswording van Gods Zoon ?*

Dat Hij de gestalte van een dienstknecht aangenomen heeft en in ons gevlòekte leven inkwam, Fil.2:5-8

5. *Wat wil het zeggen dat Hij werkelijk een echte menselijke natuur aannam ?*

Dat Hij mensgeworden is als wij, uit òns geslacht, omdat Hij zó alleen onze Verlosser kon en mocht zijn, Hebr.2:14,17 vgl. Rom.8:3

6. *Wie willen daar niet van weten en waarom niet ?*

De Wederdopers en Doopsgezinden. De menselijke natuur zou onherstelbaar verdorven zijn, zodat Christus een geheel nieuwe menselijke natuur mee moest brengen uit de hemel, die alleen maar in Maris is gegroèid.

7. *Wat zegt de Schrift daarvan ?*

De belijdenis wijst op vele Schriftplaatsen, waaruit duidelijk blijkt, dat Hij echt òns vlees en bloed heeft aangenomen, ons in àlles gelijk geworden is, behalve de zonde. Hebr.2:14; Hand.2:30; Rom.1:3; Luk.1:42; Gal.4:4; Jer.33:15; Jes.11:1; Hebr.7:14 enz. Vooral ook Luk.1:34,35 (vgl. Jes.7:14 en Mat.1:23).

8. *Maar de 'maagdelijke geboorte' is toch onbegrijpelijk ?*

Inderdaad, maar weinig meer dan elke geboorte! Het grote wonder is, dat GOD mens geworden is, 1 Tim.3:16. De moderne theologie noemt de maagdelijke geboorte een 'mythe', maar wie die feitelijkheid prijsgeeft, houdt geen Verlosser meer over.

9. *Is Maria ook uit Davids geslacht geweest, of alleen Jozef ?*

Stellig ook Maria, Anders zou Christus niet uit David zijn geweest naar het vlees, Hand.2:30; Rom.1:3; Luk.1:32,69.

10. *Wat is de betekenis ervan, dat Józef uit Davids geslacht was ?*

Door Jozef kreeg Christus naar de wet recht op de troon van David. Jozef was de troonpretendent en Jezus was naar de wet zijn oudste zoon (koningslijn in Mat.1).

ARTIKEL XIX

1. *Wat belijden wij in artikel 19 ?*

Dat de twee naturen van Christus, namelijk de goddelijke en de menselijke, in één Persoon onafscheidelijk verenigd zijn en toch van elkaar onderscheiden. De verhouding van het goddelijke en menselijke in Christus is voor ons onbegrijpelijk, maar het geloof aanvaardt de Schriftopenbaring.

2. *Bleef Christus dan God, toen Hij mens werd ?*

Ja volkomen, al blonk de heerlijkheid van Zijn godheid niet uit. Hij bleef wat Hij was: God, om te worden wat Hij tevoren niet was: mens. Daarbij heeft elke natuur haar eigenschappen behouden.

3. *Welke strijd is hierover in de kerk gevoerd ?*

Al heel vroeg, in de 5e eeuw wilde Nestorius er niet van weten dat dezelfde Persoon tegelijk God en mens was. Zijn leer kwam er op neer, dat er alleen maar volkomen wilseenheid was tussen de Persoon van de Zoon van God en de mens Jezus Christus. Daartegenover 'vermengde' Eutyches de twee naturen en kwam hij tot één 'god-menselijk' natuur.

4. *Was die strijd belangrijk ?*

Ja, hiermee staat of valt onze verlossing, vgl. Heid. Cat.Zondag 5 en 6. Christus moest om ons te verlossen waarachtig mens en tegelijk waarachtig God zijn. Vgl. slot art. 19.

5. *Tot welke uitspraak is de kerk gekomen ?*

De synode van Chalcedon 451 sprak uit dat de twee naturen van Christus 'onvermengd en onveranderd (t.o. Eutyches), ongedeeld en ongescheiden (t.o. Nestorius)' waren.

6. *Is hiermee de dwaling definitief overwonnen geweest ?*

   Nee, behalve de Wederdopers en allen die de Drieëenheid loochenen, week ook Luther op dit punt af. Hij leerde dat bij de hemelvaart de goddelijke natuur de menselijke zo doordrongen heeft als vuur het ijzer, zodat de goddelijke eigenschappen overgegaan zijn op de menselijke natuur. Hiertegen keert zich onze belijdenis in H.C.Zond.18, vr. 47,48.

7. *Is het juist om te spreken van de 'God-mens' Jezus Christus ?*

   Nee, dan zou Christus een soort 'tussen-wezen' zijn geweest tussen God en ons. Christus is geen 'God-mens', maar God èn mens. Eén Persoon, die twee naturen heeft.

8. *Heeft Christus nu nog een menselijke natuur ?*

   "Wel heeft Hij haar door Zijn opstanding onsterfelijkheid gegeven, maar Hij heeft de echtheid van zijn menselijke natuur niet veranderd". Christus komt dan ook weer als 'De Zoon des mensen', Hand.1:9-11, vgl.Mat.24:30.

9. *Maar hoe was dat dan bij het sterven van Christus ?*

   Christus heeft alleen geleden en is gestorven naar Zijn menselijke natuur, "maar toch bleef de goddelijke natuur steeds met de menselijke verenigd, zelfs toen Hij in het graf lag" vgl. Hand. 2:31.

10. *Is Christus onze Middelaar alleen al door het feit van Zijn menswording, doordat Hij zo het goddelijke en menselijke met elkaar verbonden heeft ?*

    Geen sprake van. Dan zou er verzoening zijn zonder vòldoening en zou al het lijden en het sterven van Christus overbodig zijn geweest. Hij is onze Middelaar juist door al zijn werk.

11. *Hoe belijden wij hier de noodzaak van het God èn mens zijn van onze verlosser.*

    "Hij is werkelijk God om door zijn kracht de dood te overwinnen, werkelijk mens om voor ons te kunnen sterven vanwege de zwakheid van zijn vlees.

ARTIKEL XX

1. *Wat belijden wij in artikel 20 ?*

   Dat God zowel zijn rechtvaardigheid als zijn barmhartigheid heeft bewezen in Christus.

2. *Hoe heeft God dat gedaan ?*

   God heeft Zijn Zoon gezonden "om de natuur waar in de gehoorzaamheid begaan was aan te nemen en in haar de schuld te betalen en de straf voor de zonden door zijn zeer bitter lijden en sterven te dragen".

3. *Maar is zulk een gerechtigheidsoefening niet in strijd met Gods liefde ?*

   Dat is en wordt veelal zo gesteld. Maar de Bijbel spreekt duidelijk van zulk een gerechtigheidsoefening, b.v. Ex.20:5, Lev. 26:14 e.v. En juist in Christus is ons de eenheid van Gods gerechtigheidsoefening en liefdesbetoning geopenbaard, vgl. Rom.5:1-11.

4. *Hoe heeft dan God zijn gerechtigheid in Christus geopenbaard ?*

   Door onze zonden op Christus te laden en Hem voor ons te doen boeten, door zijn toorn en straf zo over Christus uit te gieten, 2 Kor.5:21; Jes.53:5,6.

5. *Aan wie bewijst God zo Zijn barmhartigheid ?*

   Hij heeft zijn goedheid en barmhartigheid uitgestort over ons, die schuldig waren en verdienden verdoemd te worden, Joh.3:16, 1 Joh.4:9,10.

6. *Wie stellen de liefde van Christus tegenover de gerechtigheid van God ?*

   De Hernhutters (Zeist) die daarmee 'Jesulatrie' bedrijven (Jezus verering), waardoor zij doen alsof wij onze zaligheid alleen aan Jezus hebben te danken en niet aan de Drieënige God.

7. *Men zegt wel eens, dat God maar genoegen heeft genomen met het werk van Christus, zonder dat daarmee alle schuld werkelijk zou zijn betaald. Is dat juist ?*

   Dit is in strijd met Gods gerechtigheid en waarheid. Er is alleen verzoening door volkomen voldoening. Vgl. Rom.4:25; Joh. 19:30.

8. *Is er nog verschil tussen: Christus is opgewekt "OM onze rechtvaardiging", Rom.4:25, en Christus is opgewekt "TOT onze rechtvaardigmaking", slotzin art. 20 ?*

   Ja, maar beide is waar. 'OM' wil zeggen: 'vanwege'. Dan gaat dus onze gerechtvaardiging voorop, is de opwekking van Christus als 't ware de kwitantie, dat onze schuld betaald is. 'TOT' wil zeggen: onze vrijspraak, rechtvaardig-verklaring is het doel van de opwekking van Christus geweest. Hij is opgewekt om ons te doen delen in de gerechtigheid, die Hij door Zijn dood voor ons verworden had (H.C.Zd.17).

9. *Wij belijden dat wij door Christus ontvangen onsterfelijkheid en eeuwig leven. Hebben wij als mensen niet reeds een 'onsterfelijke ziel' ?*

   Nee, deze gedachte stamt uit het heidendom. De hele mens is door de zonde aan de dood onderworpen. Alleen God heeft onsterfelijkheid, 1 Tim.6:16, de gelovigen ontvangen onsterfelijkheid, 1 Cor.15:53,54.
   'Dood-zijn' is nog niet: ophouden te bestaan!

10. *Hoe zijn de gelovigen onder het O.T. zalig geworden ? Toen had Christus toch nog niet alles volbracht ?*

    Zij zijn zalig geworden door het werk dat Christus volbrengen zou. Gods Zoon had onze verlossing op Zich genomen. Deze Borg was er gòed voor. (T.o. Coccejus, Rome)

11. *Was dan de verzoeking van Christus in de woestijn niet zinloos ?*

    Christus is niet verzocht om te zien òf Hij wel staande zou blijven, maar om te doen uitkomen, dat God de mens toch goed heeft geschapen en zo elke reden tot lastering van Gods werk weg te nemen.

ARTIKEL XXI

1. *Wat belijden wij in art. 21 ?*

   De voldoening door Christus, dat Christus als onze Hogepriester door zijn kruisoffer ons met God heeft verzoend.

2. *Waarom wordt hier van het werk van Christus alleen zijn kruis offer genoemd ?*

   Omdat bij Rome de miskenning van dit kruisoffer zo centraal staat. Maar dat kruisoffer is steeds in het geding (ds. Meyboom, dr. P. Smits, dr. H. Wiersinga).

3. *Wat wil het zeggen dat God het eeuwig Hogepriester zijn van Christus met een eed bevestigd heeft?*

   Dat betuigt de HERE in Ps 110:4. Niet omdat zijn Woord die bebekrachtiging nodig heeft, maar om ons kleingeloof te overwinnen. Zo zweert de HERE meermalen bij zichzelf, vgl. Hebr.6:13-18.

4. *Wat wil het zeggen dat Hij priester is 'naar de ordening van Melchizedek' ?*

   Dit priesterschap was niet als van de andere priesters 'naar de ordening van Aäron', maar het vond z'n afspiegeling in het priesterschap van Melchizedek.

5. *Wat is dan het verschil tussen het priesterschap van Aäron en Melchizedek ?*

   Het priesterschap van Aäron was van voorbijgaande aard, gebonden aan een bepaald geslacht, schaduwachtig. Maar in Melchizedek vinden we nog een nabloei van het oorspronkelijke priesterschap van de dagelijkse dienst van God, waartoe eigenlijk ieder mens geroepen is, vgl.Gen.14:18-22; Hebr.5 en 7.

6. *Wat betekent dit dan voor Christus ?*

   Dat zijn priesterschap ook niet afhing van afstamming (vgl. Hebr.7:3), maar dat Hij het echte volle priesterschap van algehele overgave en toewijding aan God heeft vervuld, en ons als gelovigen weer in dat priesterschap herstelt.

7. *Hoe heeft Christus Zijn priesterdienst vervuld ?*

   Door Zijn kruisoffer, dragend de straf voor onze zonden, om zo Gods toorn te stillen "door volkomen voldoening", vgl. Jes.53:5,7,12; 1 Petr.3:18.

8. *Wie spreken van het zoenoffer van Christus als van een 'schandelijke bloedtheologie' ?*

   Dat deden in de reformatietijd de Socinianen, en later de vrijzinnigen. Zij menen dat Gods liefde en genade zulk een strenge rechtsoefening uitsluiten. Christus zou alleen aan het kruis gestorven zijn om ons af te brengen van de wààn dat God toornt en ons van Gods liefde te overtuigen. Zij priesterschap zou pas in de hemel begonnnen zijn: in Zijn voorbidding voor ons.

9. *Wat leert dr.H. Wiersinga over de kruisiging van Christus ?*

Ook hij wil van een zoenoffer niet weten. Christus zou wel áán de menselijke schuld hebben geleden, maar niet vóór die schuld. De kruisiging van Christus zou ons alleen leren hoe slecht wij zijn. Zo heeft Christus de verzoening op gang gebracht: dat de mensen verzoening met elkáár gaan zoeken. Maar heel de Schrift getuigt hier tegenin, vgl. Jes.1:27; Hebr.9:22-26; 1 Petr.1:19.

10. *Is er dus geen vergeving zonder het kruisoffer van Christus ?*

Nee, daar hangt alles van af. Daarom schrijft Paulus: "Want ik had niet besloten iets te weten onder u, dan Jezus Christus en dien gekruisigd", 1 Kor.2:2; Fil.3:8. In elke prediking en in ons aller leven moet het kruis van Christus centraal staan.

11. *Waarom zegt onze belijdenis met zoveel nadruk dat wij geen enkel ander middel behoeven te zoeken of uit te denken om ons met God te verzoenen, dan dit ene, eens voor altijd gebrachte offer ?*

Stellig tegenover de Roomsen, die hun zaligheid en welvaart ook bij de heiligen en bij eigen goede werken zoeken en herhaling van het offer van Christus nodig achten in het dagelijkse misoffer. Daartegenover wijst art. 21 op Hebr. 10:14 (9:28).

12. *Waarom kreeg Hij dan ook de naam Jezus.*

Omdat Hij Zijn volk zou redden van hun zonden. Mat.1:21, vgl. Luk.1:31.

13. *Maar is Hij niet een verzoening voor de zonden van de gehele wereld, vgl. 1 Joh. 2:2 ?*

Wel voor de wereld als geheel, maar niet voor de wereld in z'n geheel. Zo ook niet voor alle mensen hoofd voor hoofd, maar voor alle volken zonder onderscheid, wijd de wereld in. Vgl. Joh.17:9. Hoevelen ook uitvallen: de wereld wordt gered, de mensheid als geheel, in de gelovigen, Op.21:1-5. We moeten altijd Schrift met Schrift vergelijken om voor eigenmachtige uitleg van Schriftplaatsen bewaard te worden, 2 Petr.1:20.

ARTIKEL XXII

1. *Wat belijden wij in art. 22 ?*

Onze rechtvaardiging door het geloof in Christus, dat wij alleen maar deel krijgen aan het offer van Christus door het geloof.

2. *Waarom wordt dit hier uitdrukkelijk beleden ?*

   Omdat hier het hart van het evangelie klopt, zoals het door Luther weer is ontdekt, nadat de Roomse dwaling deze waarheid eeuwenlang ten onder had gehouden. vgl. Rom.3:28.

3. *Waarom wordt Gods heilswerk in Christus een grote verborgenheid genoemd ?*

   Omdat dit werk naar z'n aard een verborgenheid is, vgl. 1 Kor.2:9. Maar God heeft ons deze verborgenheid geopenbaard, 1 Kor.2:10.

4. *Welk karakter heeft het geloof volgens de belijdenis ?*

   Het is niet maar een verstàndelijke kennis, maar een hàrtelijke kennis. Het geloof "omhèlst" Christus, gaat met liefde gepaard en gaat dan ook in ons branden als een vuur: de Heilige Geest "ontsteekt in ons hart" het oprechte geloof.

5. *Wie werkt dat geloof in ons ?*

   De H.Geest, die dan ook "de Geest des geloofs" wordt genoemd, 2 Kor.4:13. Het is de H.Geest die levend maakt, Joh.6:63, die ons Jezus Christus doet erkennen en aanvaarden als onze Heiland en Here, 1 Kor.12:3.

6. *Waarom stelt de belijdenis dat het geloof niets meer buiten Christus zoekt ?*

   Het gaat hier om de volkomenheid van Christus als Zaligmaker. "Want één van beide: òf in Jezus Christus is niet alles wat voor ons heil nodig is; òf dit alles is wel in Hem en dan heeft hij die Jezus Christus door het geloof bezit, daarmee zijn gehele heil".

7. *Worden we zalig 'om' of 'door' het geloof ? Wat is het verschil ?*

   'Om' ons geloof zou zeggen dat ons geloof de grond voor onze zaligheid zou zijn. Maar dàt is Christus! 'Door' het geloof wil zeggen dat het geloof het middel is, waardoor wij deel krijgen aan Christus, ons Christus toe-eigenen. We worden dus zalig òm Christus' wil, dóór het geloof.

8. *Wat betekent dan dat aan Abraham zijn geloof gerekend is tot gerechtigheid, Rom.4:3,22 ?*

   Niet zijn geloof als daad, maar naar z'n inhoud (Christus!) was zijn gerechtigheid. Het komt niet aan op de volkomenheid van ons geloof, maar op de volkomenheid van Christus.

9. *Zijn Rom.3:28 en Jak.2:21,25 niet met elkaar in strijd ?*

Nee, Paulus keert zich tegen de 'Judaïsten' met hun 'wetswerken', maar Jacobus waarschuwt tegen een slordig leven: het geloof zonder de 'werken' is dóód.

10. *Wat is de gruwelijke godslastering, waarvan art. 22 spreekt ?*

De afschuwelijke godslastering van de Roomsen, dat Christus niet voldoende is. Daartegenover belijden wij, dat de levensgemeenschap met Christus ons deel geeft aan al zijn verdiensten en dat die meer dan voldoende zijn om ons vrij te spreken van onze zonden.

ARTIKEL XXIII

1. *Wat belijden wij in art. 23?*

Dat onze gerechtigheid bestaat in de vergeving van de zonden en de toerekening van de gehoorzaamheid van Christus.

2. *Waarom gaat het eigenlijk bij onze rechtvaardigheid voor God ?*

Niet om wat we in onszelf zijn, maar hoe God over ons oordeelt. Het gaat hier om het rechtelijke oordeel van God.

3. *Maakt dat zoveel verschil uit ?*

Jazeker, want in onszelf zouden wij nooit rechtvaardig voor God kunnen zijn, maar God spreekt ons toch in Zijn gericht vrij. Onze zonde is daar nog wel als schrikkelijke werkelijkheid, maar ze wordt ons niet toegerekend. God spreekt ons toch vrij van schuld en straf, Rom.5:1; 8:1, 33.

4. *Hoe kan dat dan ?*

Doordat ons wordt geschonken en toegerekend alles wat Christus voor ons deed.

5. *Welk Schriftbewijs voert de belijdenis hiervoor aan?*

Rom.4:6-8, waar Paulus met een beroep op Ps.32 de mens zalig spreekt, aan wie God gerechtigheid toerekent zonder werken. Ook Rom.3:2,4, waar we lezen dat wij om-niet (gratis) gerechtvaardigd worden, uit zijn genade, door de verlossing in Christus.

6. *Wat is 'vergeven' ?*

Het is niet: 'door de vingers zien' maar: 'wegzenden'. De HERE verbreekt onze ongerechtigheden, werpt ze weg in de diepte van de zee, Micha 7:19,Jes.44:22.

7. *Wat is dus het verschil tussen mensen die door God vrijgesproken en die door Hem veroordeeld worden ?*

   Niet dat de één beter is dan de ander, maar dat de één gelooft in Christus en de ander niet, vgl.Heid. Cat. vr. 60.

8. *Strijdt dit niet met Gods rechtvaardigheid, dat Hij zòndaren vrijspreekt ?*

   Nee, want Hij heeft Christus gegeven als tweede Adam, om voor ons te voldoen. Zoals de schùld van Adam wordt ons de gerèchtigheid van Christus toegerekend.

9. *Tellen onze eigen werken dan helemaal niet mee ?*

   Voor onze vrijspraak niet. Wij moeten "onszelf vernederen en belijden wat voor mensen wij zijn, zonder ons ook maar enigszins op onszelf of op onze verdiensten te laten voorstaan".

10. *Wat is de grote waarde van onze vrijspraak om Christus' wil ?*

    Dat die vrijspraak nu voldoende en zeker is. "Zij is voldoende om al onze ongerechtigheden te bedekken. Zij bevrijdt ons geweten van vrees, ontzetting en verschrikking en geeft ons zo vrijmoedigheid om tot God te naderen".

11. *Wat is de kernfout van de 'theologie van de bevrijding' ?*

    Dat ze van deze enige werkelijke bevrijding niet wil weten, maar alleen van bevrijding van armoede, uitbuiting, overheersing.

12. *Hoe belijden wij hier onze eigen onmacht om zelf iets daarvoor bij te dragen ?*

    'En werkelijk, als wij voor God moesten verschijnen, terwijl wij in hoe geringe mate ook op onszelf of op enig ander schepsel zouden steunen - ach, wij zouden vergaan!"

13. *Wat is de rijke troost van deze belijdenis ?*

    Dat nu ons behoud vàst ligt in Christus, Rom.8:38,39.

ARTIKEL XXIV

1. *Waarover handelt art. 24 ?*

   Over onze heiliging en de goede werken als vruchten van het geloof.

2. *Wat is het verschil tussen: rechtvaardiging en heiliging ?*

   Onze rechtvaardiging is onze vrijspraak door God (rechterlijke daad), onze heiliging is de innerlijke vernieuwing van ons leven door God.

3. *Wat gaat voorop: onze rechtvaardiging of onze heiliging ?*

Onze rechtvaardiging. Wij zij direkt door het geloof in Christus rechtvaardig voor God, volkomen; en vrùcht daarvan is dan onze levensvernieuwing.

4. *Wie keren deze orde om ?*

De roomsen en allen die eerst iets van de mens zelf verwachten en dat zijn er heel veel; die 'eerst béter willen worden', voor ze durven rusten in Christus.

5. *Hoe spreekt de belijdenis daarvan ?*

De belijdenis zegt dat het geloof de mens wedergeboren doet worden en hem tot een nieuwe mens maakt en hem doet leven in een nieuw leven en hem bevrijdt van de slavernij van de zonde.

6. *Wordt in de Dordtse Leerregels III/IV, par. 11, 12, niet anders gesproken over de wedergeboorte, nl. als levendmakende daad van God, die aan het geloof voorafgaat ?*

Hier is geen tegenstelling; het is maar wat men onder wedergeboorte verstaat: het begin van het nieuwe leven, de openbaring van het nieuwe leven, of de voltooiïng ervan (Mat.19:28.). Maar altijd is het het ondeelbare nieuwe leven. In D.L. III/IV, 11,12 gaat het over het begin van het nieuwe leven en hier in art. 24 over dé openbaring van het nieuwe leven.

7. *Is het dan wel juist te spreken van een 'veronderstelde (sluimerende) wedergeboorte', bij kleine kinderen vooral ?*

Nee, zo spreekt de Schrift nergens. Altijd valt dé nadruk er op dat de wedergeboorte geschiedt door het Woord, dat gepredikt moet worden. Het Woord is het zaad der wedergeboorte. vgl. Jak.1:18; 1 Petr.1:23; D.L. III/IV par. 6.

8. *Hoe belijden wij dat in art. 24 ?*

Dat het geloof, dat de mens wederbaart, in hem verwekt wordt door het horen van het Woord van God en door de werking van de H. Geest. De H.Geest opent het hart voor het Woord van God, doet het Woordzaad ontkiemen in het geloof, opgroeien in nieuw leven.

9. *Waarin openbaart zich dat nieuwe leven ?*

Het maakt vrij van de slavernij van de zonde, Joh.8:36, Rom.6:17,18, en stuwt tot het doen van goede werken.

10. *Kunnen ongelovigen dan geen goede werken doen ?*

Nee, zonder het ware geloof "zullen zij nooit iets doen uit liefde tot God, maar alleen uit liefde tot zichzelf en uit vrees verdoemd te worden" vgl. Mat.7:17,18; Joh.15:5; Rom.14:23; Hebr.11:6.

11. *Wie willen van een werkelijk nieuw leven (heiliging) niet weten ?*

De anti-nomianen (anti - tegen; nomos - wet) in vele mystieke sekten. Ook Barth was in feite antinomiaan. Volgens hem kunnen wij Gods wil niet kennen en we zouden hem ook niet kunnen doen: onze goede werken noemt hij 'blinkende zonden'.

12. *Kan onze heiliging in dit leven al volkomen worden ?*

Nee, dat leren de 'perfectionisten' (o.a. Leger der Heils en Pinksterbeweging), maar vgl. Fil.3:12; Rom.7:21-25; Jak.3:2; H.C. vr.114,115.

13. *Maar Johannes schrijft toch dat ieder die uit God geboren is geen zonde doet, vgl. 1 Joh.3:6,9. ?*

Zondigen staat hier in een werkwoordsvorm die een voortdurende tegenwoordige tijd aanduidt. Een kind van God zondigt niet al maar door.

14. *Waarom is het onmogelijk, dat dit heilig geloof in de mens niets zou uitwerken ?*

Omdat het door de liefde wèrkt. Geloof zonder werken is dood, Jak.2:26; Mat.7:17 v.

15. *Hoe kunnen onze goede werken, die toch met zonde besmet zijn, goed zijn voor God, zodat God ze kan aannemen ?*

Omdat ze alle door zijn genade geheiligd zijn als ze voorkomen uit de goede wortel van het geloof.

16. *Waarom zijn wij aan God dank verschuldigd voor de goede werken, die we doen ?*

Omdat die goede werken Gods eigen werk in ons zijn, zegeningen van Zijn genade, Fil.2:13.

17. *Hoe moeten we dan de beloning van onze goede werken zien ?*

Niet als verdienste, want het is door Zijn genade, dat Hij Zijn (eigen) gaven kroont. In de beloning zet God een kroon op Zijn eigen gaven, vgl. H.C. vr. 63.

18. *Waarom kunnen we nooit onze zaligheid gronden op eigen goede werken ?*

"Wij kunnen geen enkel werk doen of het is besmet doordat wij zondaren zijn, en verdient daarom gestraft te worden. En al konden we op één goed werk wijzen, dan is toch de gedachte aan één zonde genoeg om het verwerpelijk te maken voor Gods ogen".

19. *Zouden we er gelukkig mee zijn, als we er onze zaligheid op konden gronden ?*

Nee, "ons arme geweten zou altijd gekweld worden, indien het niet steunde op de verdienste van het lijden en sterven van onze Heiland".

ARTIKEL XXV

1. *Wat belijden wij in art. 25 ?*

Dat de oud-testamentische eredienst in Christus is vervuld, maar dat toch de boodschap van het Oude Testament tot ons blijft spreken.

2. *Wat verstaan we onder de schaduwachtige eredienst ?*

Al die wetten, die de Here heeft gegeven voor de eredienst in Israël: aangaande heilige plaatsen, - personen, - handelingen, - tijden. Ze bevatten alle een 'schaduw' van Christus, wezen heen naar Christus.

3. *Wat wordt bedoeld met 'de gebruiken' die door de Wet waren voorgeschreven ?*

De handelingen, die in de eredienst verricht werden (offeranden, reiniging) en de voorwerpen, die daarbij gebruikt werden (tabernakel, altaar, enz.)

4. *Wat was de bedoeling van die schaduwachtige wetten ?*

Het volk Israël werd daardoor gewezen op Christus en Zijn werk, vgl. Kol.2:16,17. Centraal staat in deze wetten de bediening van de verzoening, die door Christus tot stand gebracht zou worden.

5. *Wat wil het zeggen dat de voorschriften met de komst van Christus afgedaan hebben ?*

Dat met de komst van Christus de 'schaduw' weggevallen is, Hebr.9:1-10. Alles wat daarin afgebeeld is heeft in Christus vervulling gevonden, Hebr.10:8-10.

6. *Wie wilden die schaduwachtige wetten vroeger nog houden en is dat erg ?*

   De z.g. 'Judaïsten', christenen uit de Joden. Vooral Paulus heeft hen scherp bestreden, omdat zij daarmee feitelijk de voldoening door Christus ontkenden. Vgl. Hand.11:2,3; 15:1,2; Gal.2:11 vv.

7. *Hoe staat de Roomse kerk tegenover die schaduwachtige wetten ?*

   Daar worden ze in veel opzichten nog onderhouden, om zo aan te vullen wat Christus gedaan heeft (priesterdienst, hei/ige gewaden, altaren, misoffer, enz.).

8. *Welke aanwijzingen geeft de Heilige Schrift ons voor de eredienst nú ?*

   De eredienst moet allereerst zijn 'in de geest en waarheid', Joh. 4:23. Verder zijn ons geen vaste voorschriften gegeven, maar in de jonge christelijke kerk vormden prediking, gebed, sacramentsbediening, lofzang en barmhartigheidsoefening toch al vaste elementen, vgl. Hand. 2:42,46,47a; 1 Kor.14:26.

9. *Geldt dit niet van heel 'de wet van Mozes', dat Christus de Wet heeft vervuld ?*

   Jawel, maar de Wet van de '10 geboden' is daarmee niet 'afgedaan'. Deze Wet is en blijft de levenswet, vgl. Jer.31:31-34.

10. *Hebben de schaduwachtige wetten nog betekenis voor ons ?*

    Stellig, namelijk om ons het werk van Christus goed te doen verstaan (Hebreeënbrief). Voor ons blijft 'de waarheid en inhoud er van in Christus Jezus, in wie zij hun vervulling hebben''.

11. *Waarom wordt hier uitdrukkelijk nog beleden, dat wij de getuigenissen uit de Wet en de Profeten nog gebruiken om ons in het Evangelie te bevestigen ?*

    Omdat de Wederdopers van het Oude Testament niets meer wilden weten. Dat was voor hen als een lege schaal geworden, de dop van een ei, die weggeworpen wordt. Lees echter 2 Tim.3:16 (St.Vert.)

12. *Hoe is de verhouding tussen de Oud-testamentische en de Nieuw-testamentische bedeling ?*

    Onder het O.T. leefde Israël nog als een 'onmondig kind', had het veel aanschouwelijk onderwijs nodig en allerlei voorschriften. Wij zijn gesteld in de vrijheid van 'volwassen zonen', Gal.4:1,6. Een tegenstelling is er niet, wel 'vervulling'.

ARTIKEL XXVI

1. *Waarover handelt art. 26 ?*

   Over Christus als onze enige voorspraak, tegenover de 'aanroeping der heiligen' door de Roomsen.

2. *Waarom kunnen wij alleen door Christus tot God gaan ?*

   Omdat God voor zondaren een verterend vuur is en Christus alleen de Middelaar der verzoening is door zijn voldoening, vgl. Hebr.9:1; 12:24. Hij is en blijft de enige brug tussen God en ons, 1 Tim.2:5.

3. *Waarom behoèven ze geen andere Middelaar te zoeken ?*

   Omdat:
   a. er niemand is, die, ons meer liefheeft dan Hij,
   b. niemand zoveel macht en aanzien heeft,
   c. niemand eerder verhoord wordt dan de eigen zeer geliefde Zoon van God.

4. *Waarom mógen we geen andere middelaars aanroepen ?*

   De H.S. verbiedt uitdrukkelijk de eer van de aanbidding aan enig schepsel te geven, Hand.14:14,15; Openb.19:10; 22:9; Deut.8:11. Wel zegt Rome dat de heiligen niet aangebéden maar aangeròepen worden, maar aanroeping en aanbidding vloeien ineen.

5. *Waarom roepen de Roomsen heiligen aan ?*

   Zij zouden door hun grotere waardigheid een tussenschakel vormen tussen Christus en de gelovigen en op grond van hun bijzondere verdiensten voor anderen kunnen pleiten. Christus zou te verheven zijn om rechtsstreeks door ons aangeroepen te worden.

6. *Waarin ligt onze vrijmoedigheid om tot God te bidden ?*

   Niet in onze waardigheid, maar in "de uitnemendheid en waardigheid van onze Here Jezus Christus, wiens gerechtigheid de onze is door het geloof".

7. *Noem Schriftbewijs, dat wij rechtstreeks door Christus tot God moeten gaan.*

   Uit het vele dat de belijdenis aanvoert is vooral te noemen Joh.14:6 "Niemand komt tot de Vader dan door Mij" en Hebr.4:6 (in Christus hebben wij 'vrijmoedigheid'), vgl. Hebr. 2:1, 17,18; 4:14-16; 10:19,22.

8. *Welke zekerheid hebben wij, dat God ons gebed in de naam van Christus verhoort ?*

Dat heeft Christus zelf beloofd, Joh. 14:13, Maar als we bidden in de naam van Christus moeten we ook bidden naar de wil van Christus zoals Hij ons daarvan een voorbeeld heeft gegeven in het 'Onze Vader', vgl. H.C., vr. 117; Joh.16:23.

ARTIKEL XXVII

1. *Wat belijden wij in art. 27 ?*

Ons geloof aangaande (niet IN) de katholieke of algemene kerk als de vergadering van de gelovigen.

2. *Hoe kunnen wij de kerk alleen maar kennen ?*

Niet uit 'ervaring', wat wij er van zien, maar alleen uit de bijbel, omdat de kerk een gelóófstuk is. De Here heeft ons in Zijn Woord geopenbaard, wat de kerk naar haar wezen IS, MOET ZIJN en WORDEN ZAL. In de bijbel ligt voor ons plan en bestek waarnaar de Here de eeuwen door Zijn ene kerk bouwt.

3. *Wat is de kerk dan naar haar WEZEN ?*

"Een heilige vergadering van de ware gelovigen, die al hun heil verwachten in Jezus Christus, gewassen zijn door zijn bloed, geheiligd en verzegeld door de Heilige Geest". De H.S. noemt haar ook wel: het Lichaam van Christus, de Bruid van het Lam, het nieuwe Jeruzalem dat neerdaalt van God uit de hemel.

4. *Is de kerk dan de 'optelsom' van alle gelovigen, zodat alle gelovigen samen de kerk vormen ?*

Nu in dit leven stellig niet, want de kerk is een 'vergadering', waar ieder zich bij moet voegen. Alleen daar, waar de gelovigen bijeen komen op de roepstem van Christus, is de kerk, zoals een 'kudde' schapen niet de optelsom van een aantal schapen is. De kùdde is daar, waar de herder is en de schapen zich laten vergaderen.

5. *Welke tweeërlei aktiviteit moeten we dan ook goed onderscheiden ?*

Het vergaderende werk van Christus, die tot Zich roept en het samenkomen van de gelovigen op de roepstem van Christus.

6. *Wanneer is Christus Zijn kerkvergaderend werk begonnen ?*

Al in het paradijs, en zo is de kerk er geweest van het begin der wereld af. Maar pas met de uitstorting van de H. Geest kreeg de kerk een eigen institutaire vorm. Daarom beginnen wij de kerkgeschiedenis in de regel met Pinksteren.

7. *Waarom kan de kerk niet ondergaan, maar zal ze blijven tot de voleinding ?*

Omdat Christus een eeuwig Koning is, die niet zonder onderdanen kan zijn', vgl. Openb.14:14-15:4.

8. *Hoe kan de kerk alleen staande blijven in deze wereld ?*

God zelf houdt haar staande "tegen het woeden van de gehele wereld", vgl. Mat.16:18, Ps.46:6. Wel zijn er tijden en situaties, waarin de kerk "een tijdlang zeer klein en ogenschijnlijk verdwenen is". Noem er voorbeelden van.

9. *Moeten wij ons verwonderen over veel en grote afval ?*

Nee, de Here heeft er voor gewaarschuwd, Mat.24:10-12, Luk.18:8b. Maar altijd houdt Hij zijn '7000', die hun knieën voor Baäl niet buigen, 1 Kon.19:18.

10. *Is het juist te spreken van een onzichtbare kerk ?*

Nee, want al wordt de kerk niet altijd gezien en al is ze niet te overzien, als vergadering is de kerk zichtbaar. Niemand zou ook ambtsdrager kunnen zijn in een onzichtbare kerk.

11. *Is de onderscheiding tussen 'strijdende' en 'triumferende' kerk zuiver ?*

Rome onderscheidt zelfs 'strijdende' (op aarde), 'lijdende' (in het vagevuur) en 'triumferende' kerk (in de hemel). Maar op aarde is er ook al overwinning, Rom.8:37, en in de hemel nog 'strijd' vgl. Openb.6:9,10.

12. *Wat zijn eigenschappen van de kerk ?*

a. Eenheid; deze eenheid mag niet worden gezocht in een eenheid boven alle geloofsverdeeldheid (oecumenisme!), maar in de enigheid van het ware geloof, Ef.4:4-6; Joh.17:17,20,21; Hand.2:42; Ef.2:20,21.
b. Heiligheid; deze heiligheid is allereerst: afgezonderd zijn van de wereld en toegewijd aan de dienst van de Here. Maar Christus werkt zijn heiligheid ook uit in het leven van de gelovigen. Straks zal ook hun heiligheid volkomen zijn. Dat ligt ook in het 'geheiligd en verzegeld zijn door de H. Geest'.
c. Katholiciteit; niet gebonden aan tijd, plaats, ras of volk. Ook toen de Here Abram en zijn geslacht afzonderde, diende dit de katholiciteit van de kerk, Gen.12:1-3.
d. Christelijkheid; omdat de kerk staat of valt met de belijdenis van Jezus Christus, Mat.16:16,18; Joh.5:1.
e. Apostoliciteit; omdat de kerk gebouwd is op het fundament van de apostelen, Ef.2:20; Openb.21:14.

13. *Wijst de Schrift ook de zelfstandigheid van de plaatselijke kerken aan ?*

Ja, er is sprake van de gemeente te Corinthe, te Efeze.... vgl. Openb.1:20. Maar toch ook van de gemeente van God als één geheel, Ef.1:22, één bouwwerk, Ef.2:19-22.

14. *Is de oefening van kerkverband een vrijblijvende zaak ?*

Nee, het "samengevoegd en verenigd zijn met hart en wil in eenzelfde Geest, door de kracht van het geloof", brengt de roeping mee van oefening van kerkverband, waar en naar het kan; te sterker naarmate de kerken direkter op elkaar aangewezen zijn, vgl. Hd.15:22-29; 1 Kor.16:1,2.

ARTIKEL XXVIII

1. *Wat belijden wij in art. 28 ?*

Dat ieder zich bij deze kerk moet voegen.

2. *Welke kerk is dat dan ?*

De kerk zoals wij die belijden in art. 17, die eenmaal in de voleinding der eeuwen alle gelovigen omvatten zal, maar die in deze tijd concreet vergaderd wordt door Christus en daar samenkomt, waar Christus roept.

3. *Wat betekent het dat buiten haar er geen zaligheid is ?*

   Dit geldt van de kerk die wij geloven en belijden en wil zeggen, dat buiten het kerkvergaderend werk van Christus geen zaligheid is: buiten de kerk, die straks als 'Bruid' voor haar 'Bruidegom' versierd is, Openb.21:2; 22:14,15.

4. *Welke roeping ligt daarin voor alle gelovigen ?*

   Zorg dat je er bij komt! Bij die kerk, zoals die vandaag plaatselijk voor ons treedt. Daar mogen wij alleen alle 'zaligheid', alle heil en zegen vragen en verwachten.

5. *Hoe dan te denken over 'buitenkerkelijke vroomheid' ?*

   Dat is geen vroomheid, maar eigenwilligheid, fnuikend voor alle geestelijk leven. Niemand van welke rang of stand ook, mag zich van deze heilige vergadering afzijdig houden, om op zichzelf te blijven staan".

6. *Is het dan zo dat iemand die de rechte kerkweg niet gaat, niet behouden kan worden ?*

   Nee. Allereerst moeten we de zaligheid niet tot in de hemel beperken. 'Zaligheid' wordt hier reeds gevonden in het luisteren naar het Woord van de Here. Maar Christus zet zijn kerkvergaderend werk voort ons leven lang en zal de Zijnen in hun sterven van alle zonde reinigen, ook van kerkzonde. Maar daar mogen wij het niet op aan laten komen.

7. *Hoe wordt de eenheid van de kerk bewaard ?*

   Door zich te onderwerpen aan haar onderricht en tucht, de hals te buigen onder het juk van Christus en de opbouw van de broeders te dienen, vgl. H.C. vr. 55. Het is niet genoeg lid van de kerk te zijn, maar wij moeten ons lidmaatschap ook beleven, vgl. 1 Kor.1:12 e.v.

8. *Wat is de roeping van de gelovigen in dezen ?*

   Zich af te scheiden van hen, die niet tot de kerk behoren en zich bij de kerk te voegen. Zulk een afscheiding is noodzakelijk voor het bewaren van de rechte eenheid van de kerk.

9. *Hoe moeten wij de Reformatie van de 16e eeuw, de Afscheiding van 1834, de Doleantie van 1886 en de Vrijmaking van 1944 dan ook zien ?*

   Als recht oecumenische daden, voortbouw op het enige, aloude fundament van Ef.2:20.

10. *Wat betekent de zin: zelfs al zouden de overheden en wetten van de vorsten zich daartegen verzetten en al zou er dood of lijfstraf op staan ?*

Dat we moeten komen waar Christus ons roept, ook al zouden de Overheden en verordeningen het verbieden en al zou het ons leven kosten of welke lichamelijke straf ook maar voor ons meebrengen.

11. *Wat is de plaats van de ongelovigen in de kerk ?*

Ze hebben er geen rèchtsplaats; ze zijn wel IN de kerk, maar niet VAN de kerk.

12. *Hoe moeten wij oordelen over het doen van hen, die zich van de ware kerk afscheiden of niet daar bijvoegen ?*

Zij handelen in strijd met de opdracht, het beve/ van God. Tegen deze zonde wordt hier ernstig gewaarschuwd.

ARTIKEL XXIX

1. *Waarover gaat het in art. 29 ?*

Over de kernmerken van de ware kerk, van haar leden en van de valse kerk. Dus niet over de zuiverheid, maar over de wettigheid van de kerk.

2. *Kan een onzuivere kerk dan wel wettige kerk zijn ?*

Jawel, want in de gemeente te Korinthe waren ergerlijke zonden te bestraffen, maar daarmee was ze niet opgehouden wettige kerk te zijn, vgl. 1 Kor.1:2.

3. *Mogen die zonden dan maar geduld worden ?*

Nee, de apostel bestraf ze streng. Maar er was dan ook een luisteren naar die bestraffing en een wegdoen van de zonden, 1 Kor.4:8; 5:13; 6:10; 2 Kor.1:7,24.

4. *Kan er hier op aarde wel een zuivere kerk zijn ?*

Dat hebben sommigen wel geleerd (Donatus in de 3e eeuw, de Wederdopers in de Reformatietijd, de Labadie in de 17e eeuw). Maar vooral Augustinus, Calvijn en Voetius hebben deze leer terecht bestreden, vgl. 1 Joh.1:8.

5. *Kan er dan wel een ware (wettige) kerk zijn ?*

Zeker wel. Overal is de ware kerk, waar gelovigen samenkomen in gehoorzaamheid aan het Woord van Christus, zoals de schapen, die luisteren naar de stem van de herder, de kudde vormen waar de nog ronddolende schapen zich bij moeten voegen.

6. *Waarom is het nodig de kernmerken van de ware kerk te kennen ?*

Omdat alle sekten die er tegenwoordig in de wereld zijn, zich ten onrechte kerk noemen. Ook in de reformatietijd gaf de veelheid van 'kerken' al moeite en verwarring.

7. *Welke zijn de kenmerken van de ware kerk ?*

Dat men zich richt naar het zuivere Woord van God, met name in:
a. de onderhouding van de zuivere prediking van het Evangelie
b. het gebruiken van de zuivere bediening van de sacramenten
c. de oefening van de kerkelijke tucht om de zonden te bestraffen.

8. *Welke kenmerken noemt de Roomse kerk ?*

Het doen van wonderen (Lourdes); maar vgl. Deut.13:1-5; 2 Thess.2:9.
De grote menigte gelovigen; maar Hand.1:15; Luk.12:32; 1 Joh.5:4b.
De ouderdom van de kerk; maar: dit is de 'oude' kerk, die het oude beginsel bewaart.
De 'apostolische successie', d.w.z. dat er sedert de apostelen een ononderbroken opvolging van ambtsdragers door handoplegging aan te wijzen moet zijn. Maar: van belang is alleen het volharden in de léér van de apostelen, vgl. Efeze 2:19-22.

9. *Waarom worden ook de kenmerken van de christenen genoemd en welke zijn dat ?*

Omdat de kerk alleen leeft door het geloof en wij levende lidmaten van de kerk moeten zijn. De voornaamste kenmerken zijn: ontvluchten van de zonde en het najagen van de gerechtigheid, terwijl wij voortdurend onze toevlucht nemen tot het kruisoffer van Christus.

10. *Waaraan is te onderkennen, dat een kerk onwettige, valse kerk is ?*

Dat zij aan zichzelf en haar verordeningen meer gezag toeschrijft dan aan Gods Woord en zich aan het juk van Christus niet wil onderwerpen. Zij bedient de sacramenten niet naar de instelling van Christus en vervolgt hen die heilig leven naar Gods Woord en haar bestraffen over haar zonden, hebzucht en afgoderij.

11. *Wat wil het zeggen, dat de ware en valse kerk gemakkelijk te kennen en van elkaar te onderscheiden zijn ?*

Niet dat dat geen inspanning vraagt. We moeten wel "nauwgezet en met grote zorgvuldigheid, vanuit Gods Woord" onderscheiden welke de ware kerk is. Een kerk wordt niet van de ene dag op de andere vals. De vervalsing is een voortvretend proces. Maar hoe meer we ons oefenen in het verstaan van Gods Woord, en het beproeven van de geesten, des te gemakkelijker zullen we de ware en valse kerk kunnen onderscheiden.

12. *Wil dat zeggen dat er in een onwettig kerkinstituut geen gelovigen zijn ?*

Nee, maar zij horen daar niet; als ze gehoorzaam zijn aan Christus, gaan ze daar weg.

13. *Wanneer is reformatie nodig en is reformatie een 'uitgaan uit de kerk' ?*

Reformatie is nodig als de kerk afgegleden is van het fundament en weigert terug te keren. Dat is dan geen uitgaan uit, maar terugkeer naar de kerk.

14. *Wat wordt gewoonlijk verstaan onder de pluriformiteit van de kerk ? Is die er ?*

Dat er veel kerkinstituten zijn, die alle min of meer duidelijk de gestalte vertonen van de ware kerk en dat daarin juist de heerlijkheid van de kerk uitkomt. Dat de kerk een veelheid van instituten nodig heeft, om aan haar wezen gestalte te geven. Deze 'pluriformiteit' is in strijd met de Schrift, vgl. Joh.17:20,21 en staat de werkelijke eenheid van de kerk tegen. Dan is er geen drang meer zich te voegen bij de ware kerk.

15. *Is er dan geen pluriformiteit (veelvormigheid) ?*

Jawel, er is wel pluriformiteit binnen de ware kerk: verscheidenheid van gaven, van denken en handelen, uiting van het geloofsleven en organisatie. Ook is er wel een pluriformiteit van kerken in de verschillende landen, naar volksaard en historische ontwikkeling. Maar altijd moet er de volle binding aan het Woord van de Here zijn.

ARTIKEL XXX

1. *Waarover gaat het in art. 30 ?*

Over de regering van de kerk door de kerkelijke ambten.

2. *Wat wil het zeggen dat de kerk geregeerd moet worden "overeenkomstig de geestelijke orde" ?*

   Dat in de kerk niet met dwingend gezag opgetreden mag worden. Vgl. Ef. 6:17. Rome is vaak opgetreden met pijnbank en schavot. De paus eist tenslotte ook alle wereldlijke macht voor zich op. Symbool daarvan is 'Vaticaanstad'.

3. *Hoe moet die geestelijke orde gehandhaafd worden ?*

   Zoals onze Here ons in Zijn Woord geleerd heeft. Dat is vóór alles nooit heersend, maar altijd dienend, Mat.23:8-11, Ef.4:11-13.

4. *Welke ambten heeft Christus daarvoor in zijn kerk verordend ?*

   Voor de grondlegging van de kerk heeft Christus gegeven: apostelen, evangelisten, profeten, vgl. Ef.4:11. Maar de blijvende ambten zijn die van opziener en diaken, Fil.1:1, 1 Tim 3, terwijl er onder de opzieners zijn die speciaal arbeiden in het Woord en de leer vgl. 1 Tim.5:17.

5. *Wie willen van zulke blijvende ambten niet weten ?*

   De Darbisten. Zij oordelen dat daardoor de ontplooiïng van het geestelijk leven wordt tegengehouden. Maar de ambten dienen juist de opbouwing der gelovigen, Ef.4:12.

6. *Horen de diakenen ook bij de kerkeraad ?*

   De belijdenis noemt hen er hier bij, omdat zij ook dienst hebben te verrichten tot opbouwing van de gelovigen. Maar dat wil niet zeggen dat er steeds gemeenschappelijk gehandeld moet worden. De werkzijze van de kerkeraad is nader geregeld in de kerkorde. Daar wordt onder de 'kerkeraad' verstaan het college van de predikant(en) en de ouderlingen, vgl. art. 36 K.O.

7. *Wat is de bijzondere dienst van elk van de ambten ?*

   a. De predikanten moeten Gods Woord prediken en de sacramenten bedienen, zorgen dat de ware leer voortgang heeft. Zonder de prediking van het evangelie kan geen gemeente worden gevormd en blijven bestaan, Rom.10:17. Daarbij komt het aan op 'de gezonde leer', 2 Tim.1:13.
   b. De ouderlingen hebben het regeerambt. Zij moeten waken tegen valse leer, Hand.20:28,32 en goede leiding gevan aan het leven van de gemeente, 1 Petr.5:1-4. De overtreders moeten op geestelijke wijze gestraft en in toom gehouden worden.
   c.De diakenen hebben tot taak hulp-behoevenden bij te staan en ook de gemeenteleden daartoe te aktiveren, Hand.6:1-6.

8. *Welk ambt is het hoogste ?*

Zulk een onderscheiding mogen we niet maken. Elk ambt brengt een eigen verantwoording mee voor de Here.

9. *Spreekt de Bijbel ook van een kerkeraad als een college ?*

Niet uitdrukkelijk, maar in 1 Tim.4:14 is wel sprake van 'de gezamenlijke oudsten'. Het woord dat daar gebruikt is, is in Luk.22:66 vertaald als 'raad van de oudsten'. De gemeenschap in de zorg voor de gemeente eist ook gemeenschappelijk beraad en gemeenschappelijk optreden.

10. *Wat zijn vereisten voor een ambtsdrager ?*

Lees daarvoor 1 Tim. 3 en Titus 1:6-9. Ze moeten allereerst onbesproken van wandel zijn, hun eigen gezin goed regeren en de opzieners moeten bekwaam zijn om te leren.

ARTIKEL XXXI

1. *Hoe komen de kerkelijke ambtsdragers tot hun ambtsbediening?*

Door wettige verkiezing der kerk, waarbij de gemeente ingeschakeld is, Hand.6:2,3. Rome wijst de ambtsdragers 'van boven af' aan de gemeenten toe; de Wederdopers gingen uitsluitend uit van van de 'inwendige roeping': de ambtsdragers dienden zichzelf aan.

2. *Hoe moet de verkiezing plaatsvinden ?*

In elk geval "onder aanroeping van Gods naam en in goede orde". Elke gemeente kan hiervoor nadere regelingen treffen. Gewoonlijk stelt de kerkeraad 'dubbeltallen' of 'dubbelgetallen' waaruit de gemeente kiest, waarna zij worden benoemd door de kerkeraad. Naar Hand.13:3; 1 Tim.4:14; 5:22; 2 Tim. 1:6 geschiedde de 'bevestiging' in het ambt door 'oplegging der handen'

3. *Hoe staat het met het 'vrouwenkiesrecht' in de kerk ?*

De Schrift sluit het 'passieve' kiesrecht uit, 1 Kor.14:34-36; 1 Tim.2:11-14. Maar ook het 'aktieve' kierrecht is niet in overeenstemming te achten met de positie, die de Schrift aan de vrouw in de gemeente geeft.

4. *Waarom waarschuwt de belijdenis tegen het 'zich indringen' in een ambt ?*

   Vroeger werden ambtelijke waardigheden wel 'gekocht' (vgl. Hand.8:8 v., 'simonie'). Maar roeping tot het ambt moet worden afgewacht. Wel mag men begeren de Here te dienen in het bijzondere ambt en er de bekwaammaking voor zoeken, vgl. 1 Tim.3:1.

5. *Hoever strekt de ambtelijke bevoegdheid zich uit ?*

   Elke ambtsdrager heeft een welomlijnde taak in een plaatselijke gemeente. Een predikant kan in een andere gemeente alleen ambtelijk optreden in een dienst, waartoe hij speciaal geroepen wordt. Verder mogen zij nooit heersend optreden. Ze ontlenen hun gezag slechts aan het Woord van Christus, waarnaar zij handelen.

6. *Hoe kan een ambtsdrager weten door de Here geroepen te zijn ?*

   Alleen uit wettige verkiezing. De Here roept niet rechtstreeks tot het ambt, maar door middel van de gemeente, onder leiding van de kerkeraad, vgl. Hand.6:3-6

7. *Is de kerkeraad een soort 'volksvertegenwoordiging' ?*

   Welnee, de kerkeraad zal wel doorlopend contact met de gehele gemeente moeten oefenen, maar is tenslotte alleen aan de Here verantwoording schuldig. De kerkeraad is de enige regeerinstantie in de kerk. Geen synode heeft regeermacht van de Here gekregen.

8. *Hoe wordt alle 'hiërarchie' in de kerk afgesneden ?*

   De belijdenis zegt speciaal ten aanzien van de dienaren des Woords, - omdat voor hen de verleiding tot heerschappijvoering het grootst is -; "zij hebben waar zij ook staan, gelijke macht en gelijk gezag, omdat zij allen dienaren van Jezus Christus zijn, de enige algemene Bisschop en het enige Hoofd van de kerk". Hiermee wordt ook het 'supertintendentschap' afgewezen, dat sommige protestantse kerken kennen. Vgl. Mat.23:8,10 en art. 83 K.O.: "Geen kerk mag over andere kerken, geen ambtsdrager over andere ambtsdragers, op welke wijze ook, heersen".

9. *Waarom zijn ambtsdragers 'eer-waard' ?*

   Ieder moet voor hen bijzondere achting hebben om het werk, dat zij doen", Christus zelf bedient door hen Zijn ambt, vgl. 1 Tim.5:17. Dit geldt ook van de diakenen, al worden die hier niet genoemd. vgl. 1 Tim.3:13.

ARTIKEL XXXII

1. *Wat belijden wij in art. 32 ?*

   Dit artikel handelt over de orde en de tucht in de kerk.

2. *Moet er orde en tucht in de kerk zijn, of is dat alleen maar 'nuttig' en 'goed' ?*

   Er moet orde zijn, vgl. 1 Kor.14:40 en tucht geoefend worden, vgl. Mat.18:18, Titus 3:10, 1 Kor.5:13 en daarom is het 'nuttig en goed' dat daarvoor vàste bepalingen worden gemaakt, dat een vaste orde wordt ingesteld en gehandhaafd.

3. *Waarom wordt dat uitdrukkelijk beleden ?*

   Rome had door een veelheid van kerkelijke verordeningen de vrijheid-in-Christus volkomen vernietigd. Uit reaktie daartegen wilden velen (b.v. de Dopersen) van geen enkele vaste orde weten. De kerk der reformatie vond de juiste weg: wel een vàste orde, maar zeer beperkt. Deze zaak was ook in geding 'rondom 1967'.

4. *Wat is het doel van een kerkorde ?*

   Zulke regelingen te treffen, die dienstig zijn "om eendracht en eenheid te bevorderen en te bewaren en allen te doen blijven bij gehoorzaamheid aan God".

5. *Waar waarschuwt de belijdenis heel uitdrukkelijk voor ?*

   Dat we ons bij het vaststellen van bepalingen toch voor moeten wachten af te wijken van wat Christus, onze enige Meester, ons geboden heeft.

6. *Geldt dit alleen maar van de vastgestelde en aanvaarde kerkorde ?*

   Nee, maar ook van allerlei besluiten van kerkelijke vergaderingen. Daarom is ook in de gereformeerde kerkorde dit uitdrukkelijk vastgelegd, dat besluiten van kerkelijke vergaderingen voor vast en bondig moeten worden gehouden TENZIJ dat het bewezen worde te strijden tegen Gods Woord of de aangenomen kerkorde. (art.31 K.O.). De 'Vrijmaking' in 1944 was naar art. 31 K.O., maar ook naar art. 32 N.G.B.

7. *Moeten alle bepalingen direkt af te lezen zijn uit de Bijbel ?*

   Nee, alleen de hoofdlijnen worden door de Schrift zelf aangegeven. Andere bepalingen worden beheerst door praktische wenselijkheid, b.v.: hoe vaak de kerkelijke vergaderingen worden gehouden, de onderhouding van feestdagen, catechismuspreek.

8. *Is een kerkorde dan wel bindend ?*

Jawel, want als eenmaal een vaste regel aangenomen is, dan is het een kwestie van kerkelijke trouw om die regel te handhaven, totdat daarin op wettige wijze verandering is aangebracht.

9. *Hebben kerkelijke bepalingen en besluiten enig 'geweten-bindend' gezag ?*

Nee, tenzij daarin duidelijk en klaar Gods Woord nagesproken wordt. Wij verwerpen "alle menselijke bedenksels en alle wetten, die men zou willen invoeren om God te dienen en daardoor het geweten te binden en te dwingen, op welke wijze dan ook." Daarom ging het ook in 1944. Elke bóven-schriftuurlijke geweten-binding is ònschriftuurlijk, vgl. Spreuken 30:6; Gal.5:1.

10. *Waarom is kerkelijke tucht nodig ?*

Omdat het laten voortwoekeren van de zonde de kerk tot ontbinding zou voeren. Beroep op Mat.13:24-30 tégen kerkelijke tuchtoefening gaat niet op, omdat de akker hier niet de kerk, maar dewereld is, vgl. vs.38.

11. *Waarover gaat de kerkelijke tuchtoegening ?*

Zowel over 'de leer' als over 'het leven'. Juist in de leer gaat het om het fundament van de kerk en dat mag niet ondergraven worden door allerlei dwaalleer vgl. Rom.16:17, Gal.1:6-9.

12. *Is judiciële tuchtoefening over de leer voldoende? Wat wordt daarmee bedoeld ?*

Daarmee wordt bedoeld, dat alleen een **oordeel** wordt uitgesproken, waaraan verder geen gevolgen van schorsing en afzetting (justitiële tuchtoefening) worden verbonden. Dan laat men dus de valse profetie toch doorwerken, in strijd met de waarschuwing in de Bijbel, m.n. Mat.7:15, Hand.20:28-32.

13. *Is 'excommunicatie', uitsluiting uit de gemeenschap van de kerk, naar de Schrift ?*

Ja, de zondaar die zich verhardt moet ons zijn "als de heiden en de tollenaar", Mat.18:17, vgl. 1 Kor.5:11,13.

14. *Is zulk een justitiële tuchtoefening wel in overeenstemming met Gods liefdesgebod ?*

Ja, de liefde eist juist strenge tucht bij verharding in het kwade, vgl. Lev.19:17,18. Hebr.3:12,13; 2 Tess.3:14,15.

15. *Hoe verloopt de kerkelijke tucht ?*

De kerkelijke tucht begint bij broederlijk vermaan, vgl. Mat.18:15, Hebr.3:12,13a. Ook bij de voortgaande tuchtoefening blijft de gemeente betrokken, Mat.18:16,17. Wel treedt in eerste instantie dan de kerkeraad op om de gemeente te vertegenwoordigen, maar bij voortgaande verharding volgt openbare vermaning in het midden van de gemeente, waarbij de gemeente wordt opgewekt om voor de zondaar te bidden en hem met vermaning aan te spreken.
Bij de eerste openlijke vermaning wordt alleen de aard van de zonde genoemd. Bij de tweede vermaning ook de naam van de zondaar (slechts na advies van classis). Bij de derde vermaning wordt ook de afsnijding aangekondigd.

16. *Wat is het doel van de kerkelijke tuchtoefening ?*

a. De heiliging van Gods naam, die immers gelasterd wordt als wij in zonde leven, Ezech.36:20-23.
b. De bewaring van de gemeente voor voortwoekering van de zonde, 2 Kor. 6:14-18.
c. Het behoud van de zondaar, 1 Kor.5:5.

17. *Heeft de kerkelijke ban werkelijk kracht ?*

Indien ze geschiedt naar Gods Woord zal God naar dit oordeel oordelen, Mat.16:19.

18. *Is opneming in de gemeenschap van de kerk na uitsluiting nog weer mogelijk ?*

Jazeker, als de zonde wordt beleden en bekering is gebleken. De uitsluiting is als een operatie die genezing bedoelt.

ARTIKEL XXXIII

1. *Waarover gaat het in art. 33 ?*

Over de sacramenten in het algemeen, terwijl daarna over de doop en avondmaal nog afzonderlijk wordt gehandeld (art.34 en 35).

2. *Waarom hebben ook de sacramenten een plaats in de belijdenis gekregen ?*

Omdat hierover telkens dwaling in de kerk is opgekomen. De aanvallen hebben zich juist ook hierop gericht, omdat de sacramenten zozeer het geloof op het hart van het evangelie richten: het kruisoffer van Christus.

3. *Wat zijn sacramenten ?*

Tekenen en zegels aan Gods beloftewoord van de vergeving van onze zonden en de vernieuwing van ons leven, Rom.4:11, H.C. vr. 66.

4. *Hebben ze enige betekenis los van Gods Woord ?*

Nee, net zomin als een zegel op een stuk blanco-papier verzegelende kracht heeft. Maar het beloftewoord houdt wel z'n waarde zonder de sacramenten. De sacramenten maken Gods beloftewoord niets voller; ze blijven bij-komstig.

5. *Waarom heeft God de sacramenten ingesteld ?*

Omdat Hij met ons onverstand en de zwakheid van ons geloof rekening houdt. Wat onze ogen zien en onze handen tasten spreekt ons meer aan dan wat we alleen horen. En we kunnen moeilijk geloven dat Gods beloften echt voor òns gelden.
De Here betuigt in de sacramenten met kracht de heerlijkheid en betrouwbaarheid van zijn genadebeloften.

6. *Waartoe dienen de sacramenten ?*

Om ons Zijn beloften te bezegelen en ons onderpanden in handen te geven van zijn goedgunstigheid en genade jegens ons en óók om ons geloof te voeden en te onderhouden. Het **wezen** van de sacramenten is dat ze ons Gods genadebeloften betekenen en verzegelen. Als wij ze zo gebruiken, is de **vrucht** daarvan de versterking van ons geloof. "Zo bekrachtigt Hij in ons het heil waaraan Hij ons deel geeft".

7. *Hoe ziet Rome de sacramenten ?*

Als 'voertuigen van de genade'. Volgens Rome zit de genade in de sacramenten ìn, zodat wie de sacramenten ontvangt de genáde ontvangt. Bij Rome valt alle nadruk op de bediening, bij ons op het gebruiken, op eigen geloofsaktiviteit.

8. *Hoe versterken de sacramenten dan het geloof ?*

Doordat zij ons geloof richten op en zo werkzaam maken met de enige offerande van Christus aan het Kruis.

9. *Kunnen wij niet zeggen dat de sacramenten Gods genade verzegelen ?*

Jawel, maar dan zoals die genade in Gods beloftewoord tot ons komt. Niet als reeds ontvàngen genade, bijv. dat we reeds wedergeboren zouden zijn. De sacramenten verzegelen nooit meer dan Gods Woord zegt.
(T.o. leeruitspraken inzake verbond en doop 1942).

10. *Wat is dan de "inwendige, onzichtbare zaak", waarvan de sacramenten de zichtbare tekenen en zegels zijn volgens art. 33 ?*

De vergeving van de zonden en de vernieuwing van ons leven. Door de sacramenten maakt de Here de zaligheid, die Hij ons mededeelt (onvolt. tegenw.tijd) in ons vàst, zodat we een vaste geloofsovertuiging krijgen.

11. *Wordt ons in de sacramenten dan alleen een áánbod van Gods heil verzegeld ?*

Nee, ons wordt verzegeld wat we reeds in Christus hebben. Maar wie zijn rijkdom-in-Christus in ongeloof ongebruikt laat of afwijst, is er niet rijk mee (vgl. de betekenis en waarde van een cheque).

12. *Wat betekent het dat Christus "de waarheid" van de sacramenten is ?*

Dat Hij de wezenlijke inhoud is. De sacramenten zijn dus nooit krachteloos en zonder inhoud, evenmin als Gods Woord, maar alleen in het geloof wordt de inhoud genóten.

13. *Wat doen zij, die de sacramenten in ongeloof misbruiken ?*

Zij bezondigen zich, misbruiken Christus. Dit geldt voor Avondmaal èn Doop.

14. *Hangt de echtheid en werking van de sacramenten af van de waardigheid en bedoeling van de bedienaar ervan ?*

Nee. Zoals de Here de goddeloze waarzegger Bileam gebruikte als zijn profeet, kan de Here ook nu zelfs ongelovige ambtsdragers gebruiken om Woord en sacramenten te bedienen. Hun ongeloof tast het wezen van de sacramenten niet aan.

15. *Wie mogen naar rechte orde de sacramenten bedienen ?*

Omdat de sacramenten tekenen van en zegels aan het Woord zijn, is het goede orde dat óok alleen zij de sacramenten bedienen, die geroepen zijn om het Woord te bedienen.

16. *Welke sacramenten noemt de Roomse kerk ?*

Naast Doop en Avondmaal (O.T.: besnijdenis en Pascha) noemt Rome nog als sacramenten: het vormsel, de biecht, het laatste oliesel, het huwelijk en de priesterwijding. Ze zijn ingang gaan vinden als sacramenten toen het geestelijke leven ging veruitwendigen en op velerlei manier genade 'aangevoerd' moest worden.

ARTIKEL XXXIV

1. *Waarom is de doop in de plaats van de besnijdenis gekomen ?*

   Omdat Christus "het einde der wet", het einddoel van de wet is, zodat de wet is vervuld en er dus geen bloedstorting meer nodig is. Daar riep de wet om: om genoegdoening. Door het vergieten van zijn bloed heeft Christus een einde gemaakt aan elke andere bloedstorting tot verzoening of voldoening voor onze zonden. Ook aan de besnijdenis.

2. *Waarom werd dan Timoteüs nog wel besneden, Hand.16:3 maar Titus niet, Gal.2:3 ?*

   Timoteüs had een joodse moeder en de besnijdenis was ook een teken van het behoren bij het Joodse volk. Maar verplichting tot besnijdenis zou nu ontkenning van de genoegdoening door Christus zijn, Gal.2:3-5, vgl. 1:6-9.

3. *Blijkt uit de Schrift dat de doop ervoor in de plaats is gekomen ?*

   In Kol.2:11,12 noemt Paulus de doop van de Kolossenzen hun besnijdenis.

4. *Wat is de waarde van de doop als onderscheidingsteken ?*

   De doop is het merkteken dat wij Christus toebehoren zoals schapen wel een rood of blauw merk ontvangen. "Hierdoor worden wij in de kerk van God opgenomen en van alle andere volken en vreemde godsdiensten afgezonderd, om geheel aan Hem toe te behoren, wiens merk en veldteken wij dragen".

5. *Worden wij door de doop lid van de kerk ?*

   Wij worden door de doop openlijk in de kerk van God opgenomen. Volwassenen worden door het geloof Christus ingelijfd en krijgen zo hun rechtsplaats in de kerk. Kleine kinderen hebben er hun rechtsplaats omdat zij in Gods verbond geboren zijn.

6. *Wanneer heeft dus de 'aanneming van lidmaten' plaats ?*

   Bij de doop, die we in onze openbare geloofsbelijdenis voor onze eigen rekening nemen. Dàn worden we 'mondige' leden, treden we op 'in volle rechten'.

7. *Welk getuigenis hebben wij zelf in onze doop ?*

   Dat God "eeuwig onze God en onze genadige Vader zal zijn". Wie naar Gods orde gedoopt is, behoeft en mag nooit meer vragen: "Màg ik wel een kind van de Here zijn?" De vraag is veel meer: "Wil ik een kind van de Here zijn en hoe zal ik als kind van de Here leven?".

8. *Wat betekent het gedoopt te worden in de naam van de Vader, van de Zoon en van de H. Geest ?*

Het wil niet maar zeggen dat we gedoopt worden 'in opdracht van...', maar dat we als 't ware ingedompeld worden in 'de naam van' de Vader, de Zoon en de H. Geest, d.w.z. in God Zelf, zoals wij Hem kènnen, zoals Hij Zich aan ons heeft geopenbaard; wij worden zo op innige wijze in gemeenschap gebracht met God (Doopsform.) Gal.3:27.

9. *Waarmee moeten wij gedoopt worden ?*

"Met gewoon water", zonder speciale wijding en bijmenging van olie en andere handelingen (Rome!), Dat geeft ons te verstaan, dat evenals het water de onreinheid van het lichaam afwast het bloed van Christus hetzelfde van binnen, in de ziel, bewerkt door de H. Geest: "het besprenkelt de ziel en zuivert haar van zonden en doet ons van kinderen des toorns wedergeboren worden tot kinderen van God".

10. *Werkt de doop zelf Gods genade, wast het doopwater van de zonden ?*

Volgens Rome wel, maar daarvan weet de Bijbel niets: wie niet gelóóft wordt veroordeeld; vgl. Hand.22:16 met Mark.16:16. Aanroeping van de Here is nodig.

11. *Hebben zij die niet geloven dan wel een 'volle' doop ontvangen ?*

Stellig wel. Als de doop naar Gods orde wordt bediend is ze altijd vol. Christus is er de inhoud van. Wie niet gelooft verwerpt zijn doop, verwerpt Christus. Zo wordt de doop een oordeel.

12. *Waarom noemt de belijdenis hier Christus "onze Rode Zee..." ?*

Omdat wij met Christus worden begraven door de doop in de dood, om met Hem op te staan tot een nieuw leven. De doop beeldt de ondergang van 'de oude mens' af, zoals Farao in de Rode Zee ondergegaan is; maar ook de opstanding van 'de nieuwe mens', zoals Israël door de Rode Zee gegaan is ten leven, vgl. 1 Kor.10:1-5. De Bijbel gebruikt ook het beeld van de zondvloed, vgl. 1 Petr. 3:21

13. *Moet gedoopt worden door onderdompeling of besprenging ?*

Onderdompeling spreekt een zeer duidelijke taal, maar besprenging is zeker ook geoorloofd. De zaak die door de doop aangeduid wordt, wordt in de Bijbel ook genoemd "het bloed der besprenging", Hebr.12:24; 1 Petr.1:2; vgl. ook Joh.13:8-11.

14. *Waarom mag de doop maar eenmaal plaats hebben ?*

De doop is een teken en zegel van de inlijving in Gods verbond en van de wedergeboorte. "Daarom geloven wij dat wie tot het eeuwige leven wil komen, slechts eenmaal gedoopt moet worden. De doop mag niet herhaald worden, want wij kunnen ook niet tweemaal wedergeboren worden".

15. *Waarom wordt dit hier uitdrukkelijk beleden ?*

Tegenover de Wederdopers, die als eis stelden dat de doop alleen bediend mocht worden aan een heilig mens, in een heilige kerk en door een heilige dienaar. Zo kwamen zij tot gedurige herdoop.

16. *Hoelang blijft de doop voor ons van betekenis ?*

We moeten ons leven lang onze doop gebruiken, er door bepaald worden bij Gods beloften en geaktiveerd worden tot een godvruchtig leven. De doop "is niet alleen van nut wanneer wij hem ontvangen en het water op ons is, maar gedurende ons hele leven".

17. *Wat is de fout van allen, die alleen van de volwassendoop willen weten ?*

Dat de doop niet gezien wordt als zegel, dat de Here Zelf aan Zijn beloftewoord hecht, maar veel meer als verzegeling van het geloof van de mens, verzegeling van 'ontvangen inwendige genade'. Alleen in verband met het zèndingsbevel zegt Christus: "Wie gelooft en zich laat dopen zal behouden worden", Mark. 16:15,16.

18. *Waarom hebben de kinderen der gemeente ook recht op de doop ?*

Omdat ze ook tot Gods verbond behoren, "evenals de kleine kinderen in Israël besneden werden op grond van dezelfde beloften, die aan onze kinderen gedaan zijn". Vgl. Hand.2:39; 1 Kor.7:14; Mark.10:16. Ook Hand.10:48; 16:33. Als de kinderen nu niet meer tot Gods verbond behoorden, zou dit niet alleen een onbegrijpelijke verarming van dat verbond betekend hebben, maar zou een duidelijk verbod ook hen te dopen nodig zijn geweest.

19. *Waarom verwijst onze belijdenis bij de kinderdoop ook naar "het offer van een lam" als "een sacrament van Christus" ?*

Dat ziet op het reinigingsoffer dat een moeder moest brengen na de geboorte van een kind, Lev.12:6 Dit reinigingsoffer gold ook het kind, vgl. Luk.2:22 (**hun** reiniging).

20. *Hebben àlle kinderen recht op de doop ?*

Nee, alleen de kinderen van Gods verbondsgemeente, Hand.2:39, zij die in Gods verbond worden geboren of later daarin worden opgenomen.

ARTIKEL XXXV

1. *Waarom komt na de doop ook het Heilig Avondmaal in de belijdenis te sprake ?*

Omdat Christus het H.A. heeft ingesteld "om te voeden en te onderhouden degenen die Hij reeds wedergeboren deed worden en in zijn huisgezin, dat is zijn kerk, heeft ingelijd! Naar goede orde gaat dus de doop voorop.

2. *Waarom moet ook op de doop het H.A. volgen ?*

Omdat wie in Gods verbond ingelijfd is ook versterking van de gemeenschap met God nodig heeft. Wie eigen doop verstaat en aanvaardt, vraagt toegang tot het H.A.

3. *Voor wie is het H.A. ?*

In beginsel hebben ook de kinderen der gemeente recht op het H.A., maar voor de viering ervan is geestelijke rijpheid en geloofsaktiviteit nodig. Kinderen kunnen o.m. zichzelf ook niet recht beproeven, zoals nodig is naar 1 Kor.11:28. Dus geen 'kindercommunie'.

4. *Waarom spreekt de belijdenis hier van tweeërlei leven in de gelovigen ?*

Er is in de gelovigen tweeërlei leven:
a. het natuurlijke leven uit de geboorte,
b. het geestelijke leven uit de wedergeboorte, "die geschiedt door het Woord van het Evangelie in de gemeenschap met het lichaam van Christus" (de kerk).
Zoals het gewone, natuurlijke leven door brood wordt onderhouden, heeft God voor de voeding van het geestelijke leven het stus, gegeven, Joh.6:48-51.

hemelse, levende brood: Christus, gegeven, Joh.6:48-51.

5. *Waarom zijn juist brood en wijn de tekenen in het H.A. ?*

Brood is het levensmiddel bij uitnemendheid, wijn was in het Oosten de verkwikkende dagelijkse drank: symbolen van levensversterking en levens vreugde die Christus schenkt.

6. *Hoe kan en mag het H.A. alleen genoten worden ?*

Op geestelijke wijze, door het geloof: we moeten in de tekenen Christus aannemen. Christus eten is: Hem geestelijk toeeïgenen.

7. *Wat betuigt Christus ons dan in het H.A. ?*

Dat wij zo zeker als wij het sacrament ontvangen en in onze handen houden en het eten en drinken met onze mond,... ook zo zeker door het geloof het ware lichaam en het ware bloed van Christus ontvangen in onze ziel, om ons geestelijk leven, in stand te houden. Het geloof is "de hand en mond van onze ziel".

8. *Is het H.A. dan niet alleen maar een herinneringsmaaltijd ? Wie leerde dat ?*

Dat leerde Zwingli. Maar we worden als we recht H.A. vieren werkelijk Christus deelachtig, door de werking van de H. Geest, "hoewel de wijze waarop dit geschiedt ons verstand te boven gaat".

9. *Wat is dat dan: het lichaam van Christus eten en Zijn bloed drinken ?*

Dat mogen we niet letterlijk verstaan, dat brood en wijn zouden veranderen in het lichaam en bloed van Christus (Rome) of dat Christus toch lichamelijk onder brood en wijn aanwezig zou zijn (Luther). Christus eten is: in Hem geloven (Joh.6:35).

10. *Wordt Christus door ieder 'gegeten', die H.A. viert ?*

"De goddeloze ontvangt wel het sacrament, tot zijn veroordeling, maar niet de waarheid van het sacrament", d.i. Christus. Hij mist de mond om Christus te eten.

11. *Waarom moet het H.A. ontvangen worden in de samenkomst van Gods volk ?*

Omdat het H.A. gemeenschapsmaaltijd is: "Omdat het één brood is, zijn wij, hoe velen ook, één lichaam", 1 Kor.10:17. Toch moet de gemeenschap met Christus voorop staan.

12. *Gaat het in de H.A. viering alleen om de versterking van het geloof ?*

Nee, "daarbij vieren wij samen met dankzegging een heilige gedachtenis aan de dood van Christus, onze Heiland, en doen wij belijdenis van ons geloof". De vrùcht daarvan is geloofsversterking.

13. *Waarom behoort niemand zich tot het H.A. te begeven, zonder zich beproefd te hebben ?*

Omdat we ons een oordeel eten als we 'onwaardig', d.i. op onwaardige wijze, H.A. vieren, b.v. in eigengerechtigheid of liefdeloosheid, vgl. 1 Kor.11:27-29. Zie voor de zelfbeproeving ook H.C. vr. 81.

14. *Wat is het verschil tussen 'zelfbeproeving' en 'zelfonderzoek' ?*

Zelfonderzoek beperkt zich tot het onderzoek hoe de gesteldheid is en zal zo vaak leiden tot niet-H.A. vieren. Zelfbeproeving gaat verder: brengt er toe het verkeerde weg te doen. We moeten hier denken aan goud dat 'beproefd' wordt.

15. *Wat betekent: "tot zijn eigen oordeel" eten en drinken ?*

Ook een gelovige kan dit doen, nl. als hij niet in de rechte gestalte, op de rechte wijze H.A. viert. Zulk een H.A.-viering brengt geen zegen, maar straf 1 Kor.11:30.

16. *Mag er een 'open Avondmaalstafel' zijn ?*

Dat is wel erg in trek omdat het meest gaat om onderlinge gemeenschapsoefening. Maar zo wordt niet gewaakt tegen ontheiliging van Gods verbond, vgl.H.C. vr.82.

17. *Wat is de vrucht van de rechte H.A. viering ?*

Wij worden door rechte H.A. viering "bewogen tot een vurige liefde jegens God en onze naaste", als we zien en genieten hoezeer God ons heeft liefgehad en niet alleen ons, maar allen, die in Zijn naam geloven.

18. *Wat zijn de "toevoegingen en te veroordelen verzinsels", die de mensen bij de sacramenten hebben gedaan, maar die wij verwerpen ?*

Daartoe behoort vooral: de leer van de 'wezensverandering', de verering en aanbidding van de 'hostie' (eigenlijk: 'offer'; het gewijde brood ofwel de ouwel), de kelkonthouding aan de 'leken', altaren en misgewaden etc., die de Roomse kerk heeft.

19. *Hoe is Rome er toe gekomen van het H.A. een herhaling van Christus' offer te maken ?*

In het begin was de H.A. viering vaak verbonden aan een 'liefdemaaltijd'. De welgestelden brachten mee wat daar samen genuttigd werd, vgl. 1 Kor.11:20-22. Die gaven werden wel offeranden van liefde en dankbaarheid genoemd, dus: offers áán de Here. Maar later is die offergedachte overgebracht op brood en wijn als symbool van het offer van Christus. Nog weer later werd de afbeelding van het offer van Christus opgevat als een herhaling ervan.

20. *Waarom is dit een verloochening van het enige kruisoffer ?*

Als het kruisoffer nu nog telkens weer op onbloedige wijze herhaald moest worden, zou dat kruisoffer niet voldoende en Christus dus geen volkomen Zaligmaker zijn. Maar dit is in flagrante strijd met de Schrift, vgl. Hebr.10:14 (9:11,12,25,28).

21. *Is het belangrijk dat het H.A. niet bij een altaar, maar aan een tafel gevierd wordt ?*

Ja, een altaar hoort in een Nieuw-Testamentische eredienst niet meer thuis. De tafel is juist het symbool van het samen-eten- en -drinken en daarin van de oefening van levensgemeenschap met de Here en met elkaar. Christus heeft het H.A. dan ook juist bij een maaltijd (de Paasmaaltijd) ingesteld, Luk.22:13-20.

22. *Hoe vaak moet het H.A. worden gevierd ?*

Dat heeft Christus niet gezegd. Wel tot hoelang: 'totdat Hij komt', 1 Kor.11:26. In het begin zal het H.A. vaak gevierd zijn, vgl. Hand.2:42; 20:7. Wij hebben als regel: minstens 4 keer per jaar.

ARTIKEL XXXVI

1. *Wat belijden wij in artikel 36 ?*

Wij belijden hier wat de taak van de overheid is en hoe wijzelf tegenover de overheid hebben te staan.

2. *Is het wel de bevoegdheid van de kerk, te spreken over de taak van de overheid ?*

Stellig wel, want Gods Woord spreekt daarover een duidelijke taal en ook hierin hebben wij Gods Woord na te spreken tegenover de sterke revolutiegeest.

3. *Is het de roeping van de kerk voor de overheid uit te stippelen wat het concrete regeerbeleid moet zijn ten aanzien van bewapening en ontwikkelingshulp enz.*

De kerk is niet bevoegd de overheid te bevoogden, maar heeft wel de roeping het praktische regeerbeleid te toetsen aan de vaste norm van Gods Woord en miskenning daarvan aan te wijzen en af te wijzen.

4. *Wat is de direkte aanleiding geweest voor deze belijdenis aangaande het ambt van de overheid ?*

   Daarmee is stelling genomen tegenover de Roomse leer van 'de twee zwaarden', welke inhield, dat de kerk ook in burgerlijke zaken het oppergezag had. Tegelijk tegenover de Wederdopers, die alle overheidsgezag verwierpen. De kerk der reformatie heeft tegenover beide haar 'gezagsgetrouwheid' naar de Schriften beleden.

5. *In welk verband stelt de belijdenis de taak van de overheid ?*

   In direkt verband met de zonde, "dat onze goede God wegens de verdorvenheid van het menselijk geslacht geboden heeft dat er koningen, vorsten en overheden zullen zijn".

6. *Sluit dit in dat er in een wereld zonder zonde geen overheid zou zijn geweest ?*

   Nee, want ook in de engelenwereld zijn er overheden, machten, tronen, Ef.3:10; 1:21; maar dit zou dan geen dwingende, maar regelende macht zijn.

7. *Wat is de centrale roeping van de overheid ?*

   Het geven van "wetten en staatsregelingen" en daar de hand aan houden, om de ongebondenheid van de mensen te bedwingen. Zij zijn "de schilden der aarde", Ps.47:10.

8. *Heeft de overheid onbeperkt op allerlei terrein regelend op te treden ?*

   De taak van de overheid valt voornamelijk op het publieke levensterrein en de overheid is geroepen in te grijpen waar ontwrichting van het hele leven dreigt. De Schrift ken geen 'Vadertje Staat', die moet zorgen van 'speen tot steen'.

9. *Wat betekent de 'zwaardmacht' van de overheid ?*

   Dat de overheid zo nodig moet optreden met dwingend geweld, Rom.13:4, "tot bestraffing van de slechte en bescherming van de goede mensen", 1 Petr.2:13,14.

10. *Is de doodstraf geoorloofd ?*

    Niet slechts geoorloofd, maar geboden, vgl. Gen.9:6. De overheid draagt het zwaard niet als ornament, maar als instrument, om het te hanteren, zowel om de boosdoeners te straffen, alsook tot bescherming van het leven van haar onderdanen als een leven in vrijheid.

11. *Hoe moeten we denken over de moderne oorlogsvoering ?*

Hoe vreselijk de moderne oorlog ook is: leven onder tyrannie van geesten uit de afgrond is erger dan sterven in strijd. We moeten stelling nemen tegen onschriftuurlijke humanisme, pacifisme. Machtsevenwicht is nodig om agressie te verhinderen.

12. *Welke taak heeft de overheid ten aanzien van de kerk ?*

"Om de heilige dienst van de kerk te beschermen en te bevorderen dat het Koninkrijk van Jezus Christus komt en het Woord van het Evangelie overal gepredikt wordt, opdat God door ieder geëerd en gediend wordt, zoals Hij in Zijn Woord gebiedt". De overheid moet niet zelf kerkdiensten enzo organiseren, maar er ruimte voor maken, voor overlast vrijwaren, beschermend optreden.

13. *Welke woorden heeft de synode van de Geref.Kerken in 1905 geschrapt ? Terecht ?*

De woorden: "om te weren en uit te roeien alle afgoderij en valse godsdienst, om het rijk van de anti-christ te gronde te werpen". Men làs daarin dat het de roeping van de overheid zou zijn eventueel ketters te doden. Maar dat staat daar niet. De overheid moet op haar terrein, het terrein van het publieke leven, het bedrijven van afgoderij en valse godsdienst tegenstaan. Dat is inderdaad de roeping van de christelijke overheid, die Gods dienares is. Als de overheid zo haar roeping vervult, zal vooral ook door de ongehinderde trouwe arbeid van de kerk alle afgoderij en valse eredienst worden geweerd en uitgeroeid.

14. *Hoe moeten we denken over subsidiëring door de overheid van kerkenbouw ?*

De overheid heeft hier geen direkte taak. Maar wanneer de overheid bijzondere eisen gaat stellen, waardoor kerkbouw kostbaar wordt, is daarvoor subsidie wel te aanvaarden, als de overheid de kerk maar niet bindt met een 'zilveren koorde'.

15. *Wat is onze roeping ten aanzien van de overheid ?*

Ieder, van welke positie, rang of stand ook, is verplicht zich aan de overheid te onderwerpen, belasting te betalen, haar eer en eerbied te bewijzen", Rom.13:7.

16. *Geldt dit alleen ten aanzien van de goede overheden ?*

Nee, Christus gaf de heidense keizer eer, Luk.20:24,25; Paulus schreef Rom. 13 onder het schrikbewind van keizer Nero, vgl. ook 1 Petr.2:13-18.

17. *Is er ook een onbehoorlijke gehoorzaamheid mogelijk ?*

Ja, nl. wanneer we aan de overheden méér gehoorzamen zouden dan aan de Here, Hand.5:29. Echter is pas in uiterste omstandigheden sprake van een 'heilig recht van opstand', nl. als het hele leven gedwongen wordt tot ongehoorzaamheid aan de Here.

18. *Waarom is het gebed voor de Overheid nodig ?*

Omdat de Here het gebiedt, 1 Tim.2:2, "opdat de HERE haar bestuurt op al haar wegen en wij een stil en gerust leven mogen leiden in alle godsvrucht en waardigheid".

19. *Wat was de dwaling van de Wederdopers t.a.v. de overheid ? Is dat nog aktueel ?*

De Wederdopers verwierpen alle wereldlijk gezag en kwamen zo zelfs tot allerlei revolutionaire woelingen (Munster!). Vandaag willen de Jehovagetuigen er niet van weten dat de overheid Gods dienares is. Staat en overheid zijn volgens hen instrumenten van satan, evenals elke 'organiseerde godsdienst'. Overigens heerst in brede kring een revolutionaire, anachistische geest.

ARTIKEL XXXVII

1. *Wat belijden wij in art. 37 ?*

De wederkomst van Christus tot "het laatste oordeel", als publieke vrijspraak van de gelovigen en rechtvaardige veroordeling van alle goddelozen. De kerk belijdt hier in de nood van vervolging en rechtsverkrachting, dat God haar straks toch recht zal doen.

2. *Hoe weten wij dat er tenslotte een publieke oordeelslag komt ?*

Uit Gods Woord. Johannes sluit zich in Openb.20:11,12 aan bij Dan.7:10, als hij schrijft: "en ik zag de doden... en de doden werden geoordeeld". Vgl. 2 Kor.5:10.

3. *Wanneer komt die dag ?*

"Als de door de Here bepaalde -tijd die aan alle schepsels onbekend is- gekomen en het getal der uitverkorenen vol zal zijn", Mat.24:36; 25:13. Onverwachts, maar niet onverwacht. Zie voor de tekenen, die heenwijzen naar Christus' wederkomst Mat.24:9v.; Mark.13:7,8; 2 Tess.2:1-12.
In dit licht moeten wij de 'prognosen' van economen en cultuurfilosofen bezien.

4. *Wie zal dan rechter zijn ?*

De Vader heeft het gehele oordeel aan de Zoon gegeven, Joh.5:22, vgl. Hand.17:31; Mat.25:31,32. Ook Hand.1:11, Mat.25:13, 2 Tim.4:1. Elk zal Hem zien, ook zij, die Hem doorstoken hebben, Openb.1:7.

5. *Welke troost en waarschuwing ligt er in dat Christus weerkomt met grote majesteit en heerlijkheid ?*

Dan zal uitkomen, dat de gelovigen Hem terecht beleden hebben als hun heerlijke Heiland en zij zullen met Hem ingaan in de vreugde huns Heren; maar de ongelovigen zullen dat tot hun beschaming gewaar worden en gevonnist worden, Jud. vs. 15; 2 Petr.2:9

6. *Is er dan geen geleidelijke ontwikkeling naar de nieuwe aarde ?*

Zo wordt het wel gesteld door de moderne theologie. Maar die heeft geen oog voor de krachten van de zonde en de totale verdorvenheid van de mens. Naar de Schrift komt er alleen een nieuwe aarde door het wereldgericht heen, vgl. 2 Petr.3:7-10.

7. *Betekent dit gericht vernietiging van de oude wereld ?*

Nee, maar zuivering, vernieuwing van de oude schepping, nu door vuur, zoals eertijds door de zondvloed. De Wederdopers wilden van geen herschepping weten.

8. *Welke waarschuwing ligt er in dit 'vergaan' ?*

Dat het leven zoals het nu reilt en zeilt geen stand houdt: de mens zelf met al zijn kennis en kunnen werkt slechts heen naar de ondergang van de wereld, als zijn werken geen geloofswerk, geen 'arbeiden in de Here' is, vgl. 1 Kor.15:58.

9. *Hoe belijden wij hier de 'opstanding van het vlees' ?*

'Want al de gestorvenen zullen uit de aarde verrijzen en de zielen zullen verenigd worden met het eigen lichaam waarin zij geleefd hebben''. Dus: hetzèlfde lichaam.
Dit sluit niet in: dezelfde stofdeeltjes en hoedanigheden. Ook hier heeft al veel stofwisseling plaats. Als Paulus het opstandingslichaam een geestelijk lichaam noemt (1 Kor.15:44), dan is dit niet 'onstoffelijk', maar geheel aan de geest onderworpen, door de geest beheerst. Voedsel heeft het niet meer nodig, voortplanting zal er niet meer zijn. (1 Kor.6:13; Mat.22:30).

10. *Hoe zullen we moeten verstaan, dat bij de wederkomst de dan nog levenden (allemaal!) "onvergankelijk" zullen worden ?*

Wanneer hier inderdaad àllen mee bedoeld worden, die bij de wederkomst van Christus nog zullen leven, kan dit uiteraard niet verstaan worden in de zin van 1 Kor.15:50 v.v. Het lichamelijke bestaan zal geen einde meer nemen, zal aan de ontbinding tot stòf ontheven zijn. Zo spreekt de belijdenis er ook van dat de goddelozen "onsterfelijk" zullen worden, "maar alleen om gepijnigd te worden in het eeuwige vuur".

11. *Hoe spreekt de Schrift over de toestand tussen sterven en opstanding ?*

De gelovigen leven ook dan bij de Here, vgl. Luk.20:38; 23:43; Joh.11:25; Filipp.1:23; 2 Kor.5:8; Openb.14:13; 20:4.

12. *Wat zijn hier "de boeken", die zullen geopend worden ?*

Van opening van de boeken is sprake in Dan.7:10 en Openb.20:12. We zullen hier er vooral aan moeten denken, dat God 'optekent' al wat wij hebben gedaan, hetzij goed of kwaad, vgl. Mal.3:16, waar sprake is van een gedenkboek dat geschreven wordt voor het aangezicht van de HERE.

13. *Waarvan zullen wij rekenschap moeten afleggen ?*

Van àlles wat we hebben gedaan, zelfs van elk ijdel woord, dat wij gesproken hebben. vgl. Mat.12:36, "al vindt de wereld zulk spreken slechts spel en tijdverdrijf".

14. *Waarom is dit oordeel zeer te vrezen voor de goddelozen ?*

Omdat dan ook al wat door de mensen in het verborgen bedreven is en hun huichelarij openlijk voor allen aan het licht gebracht worden, alle verwatenheid, woeden tegen Gods volk onder vrome schijn. Ze zullen door het getuigenis van hun eigen geweten tot erkenning van hun schuld gebracht worden. Ook alle schijn van godsvrucht (2 Tim.3:5) zal dan ontmaskerd worden.

15. *Is er werkelijk eeuwige straf ? Wie loochenen dat ?*

Vooral de Jehovagetuigen willen er niet van weten, achten 'eeuwige straf' in strijd met Gods liefde. Maar Gods Woord spreekt er duidelijk van dat de goddelozen gepijnigd zullen worden in het eeuwige vuur, dat voor de duivel en zijn engelen bereid is, Mat.25:41,46; 2 Tess.1:7-9; Judas 7; Openb.14:11;21:8.

16. *Wat is de vertroosting van dit oordeel voor de vromen ?*

Dat dan "hun verlossing geheel voltooid zal worden en zij dan zullen ontvangen de vruchten van hun moeitevolle arbeid. Hun onschuld zal dan door allen worden erkend en zij zullen zien de verschrikkelijke manier waarop God zich wreekt op de goddelozen, die hen in deze wereld getiranniseerd, verdrukt en gekweld hebben". vgl. Jes.66:5; 2 Tess.1:5-10; Openb.21:4.

17. *Hoe spreekt de moderne theologie over hemel en hel ?*

Als plaatsen in Gods heelal wil die theologie daarvan niet weten. Hemel en hel zouden liggen 'aan deze kant van de horizon', hier op aarde. Wij zelf zouden van het leven een 'hemel' of 'hel' maken.

18. *Waarom mag en moet met groot verlangen uitgezien worden naar de wederkomst van Christus ?*

De gelovigen zullen gekroond worden met heerlijkheid en eer; "hun zaak, die nu door vele rechters en overheden als ketters en goddeloos veroordeeld wordt, zal blijken de zaak van God te zijn", vgl. H.C. vr. 52.

19. *Wat wil het 'chiliasme' ?*

Dat is de leer van een nog kómend 1000-jarig rijk van Christus. Men onderscheidt daarbij tweeërlei komst van Christus. Bij zijn eerste komst zal Hij alle goddeloze machten overwinnen en de satan binden. De gestorven gelovigen worden dan opgewekt. Met Christus zal Zijn gemeente dan duizend jaren over de wereld heersen. Aan het einde van de duizend jaar van grote geestelijke bloei, gaat Christus weer naar de hemel. Dan wordt satan nog weer voor een tijd ontbonden: een felle strijd tegen Gods volk breekt dan los. Dan komt Christus voor de tweede maal om definitief een eind te maken aan de belaging van Zijn volk. Voorstanders: Jehovagetuigen, Adventisten, Apostolischen, mensen van de Pinksterbeweging enz. (ook Hal Lindsay).

20. *Waarom is het chiliasme af te wijzen ?*

De Schrift spreekt wel van een duizendjarig rijk van Christus, Openb.20:1-6, maar bij zijn hemelvaart heeft Christus reeds Zijn troon beklommen. Toen is satan 'gebonden': het evangelie ging de wijde wereld in. "Duizend jaren" duidt een lange, volle tijd aan, waarin Christus volledig bereikt wat Hij bereiken wil. In de ontkerstening van onze tijd tekent zich de ontbinding van satan reeds af.

21. *Is het chiliasme een gevaarlijke dwaling ?*

Ja, het verlamt alle aktiviteit voor de doorwerking van Gods koninkrijk in het leven van vandaag. Immers, het koningschap van Christus komt volgens de chiliasten later pas. Daarbij wordt van de bijbel een leg-puzzelboek gemaakt. Allerlei teksten worden uit het verband gelicht en naar believen in elkaar gepast.